

IPSAS 15— FINANČNÍ NÁSTROJE: ZVEŘEJNĚNÍ A PREZENTACE

Poděkování

Tento Mezinárodní účetní standard pro veřejný sektor (IPSAS) primárně čerpá z Mezinárodního účetního standardu (IAS) 32 (novelizovaného v roce 1998) „Finanční nástroje: zveřejnění a prezentace“ vydaného Radou pro mezinárodní účetní standardy (IASB). V této publikaci Rady pro mezinárodní účetní standardy pro veřejný sektor (IPSASB) Mezinárodní federace účetních (IFAC) jsou se svolením Nadace Výboru pro mezinárodní účetní standardy (IASCF) reprodukovány výňatky z IAS 32.

Schválený text Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS) je publikovaný IASB v anglickém jazyce a kopie mohou být získány přímo od publikačního oddělení IASB: IASB Publications Department, 30 Cannon Street, London EC4M 6XH, United Kingdom.

E-mail: publications@iasb.org

Internet: <http://www.iasb.org>

IFRS, IAS, Zveřejněné návrhy a jiné publikace IASC a IASB jsou chráněny autorským právem IASCF.

IFRS, IAS, IASB, IASC, IASCF a International Accounting Standards jsou ochrannými známkami IASCF a nesmí být použity bez souhlasu IASCF.

**IPSAS 15—FINANČNÍ NÁSTROJE:
ZVEŘEJNĚNÍ A PREZENTACE**

OBSAH

	Odstavec
Cíl	
Rozsah působnosti	1–8
Definice	9–21
Prezentace	22–47
Závazky a čistá aktiva/vlastní kapitál	22–28
Klasifikace složených nástrojů emitentem	29–35
Úroky, dividendy, újmy a přínosy	36–38
Kompenzace finančních aktiv a finančních závazků	39–47
Zveřejnění	48–101
Zveřejnění zásad řízení rizik	50–53
Podmínky a účetní pravidla	54–62
Úrokové riziko	63–72
Úvěrové riziko	73–83
Reálná hodnota	84–94
Finanční aktiva vedená v částce vyšší než reálná hodnota	95–97
Hedging očekávaných budoucích transakcí	98–100
Další zveřejnění	101
Přechodná ustanovení	102
Datum účinnosti	103–104
Dodatek 1: Implementační příručka	
Dodatek 2: Příklady použití standardu	
Dodatek 3: Příklady požadavků na zveřejnění	
Srovnání s IAS 32	

Části standardu, které jsou vytištěny tučným písmem je, nezbytné číst v kontextu výkladových odstavců tohoto standardu, vytištěných jednoduchým písmem a v kontextu „Předmluvy k mezinárodním účetním standardům pro veřejný sektor“. Mezinárodní účetní standardy pro veřejný sektor nejsou určeny k tomu, aby byly aplikovány na nevýznamné položky.

Některé účetní jednotky veřejného sektoru, jako jsou ústřední vlády a finanční instituce veřejného sektoru, mohou držet širokou škálu finančních nástrojů. Některé individuální vládní agentury však nemusí emitovat či držet širokou škálu nástrojů. V těchto případech bude mít standard omezené použití a sestavovatelé účetní závěrky budou potřebovat identifikovat ty aspekty standardu, které se na ně použijí. Smyslem implementační příručky uvedené v Dodatku 1 je napomoci sestavovatelům v tomto úkolu.

Cíl

V souvislosti s dynamickým vývojem mezinárodních finančních trhů se v poslední době výrazně rozšiřuje využívání finančních nástrojů, od tradičních prvotních finančních nástrojů, jako jsou například dluhopisy, až po nejrůznější formy derivátů, jako jsou například úrokové swapy. Účetní jednotky veřejného sektoru používají při svých operacích široké škály finančních nástrojů od jednoduchých, jako jsou dluhy a pohledávky, až po komplexní nástroje (jako jsou měnové swapy k zajištění závazků v cizích měnách). V menším rozsahu účetní jednotky veřejného sektoru mohou emitovat nástroje vlastního kapitálu nebo složené závazkově/vlastněkapitálové nástroje. K tomu může dojít, když ekonomická jednotka zahrnuje částečně privatizovaný podnik veřejné správy (PVS), který emituje nástroje vlastního kapitálu na finančním trhu, nebo když účetní jednotka veřejného sektoru emituje dluhové nástroje, které lze za určitých podmínek přeměnit na vlastnický podíl.

Tento standard si klade za cíl zkvalitnit informace, které se dostanou uživatelům účetní závěrky o rozvahových i podrozvahových finančních nástrojích a o jejich významu pro finanční pozici, výkonnost i peněžní toky vládních nebo ostatních účetních jednotek veřejného sektoru. Odkazy na „rozvahu“ v kontextu „rozvahový“ a „podrozvahový“ mají stejný význam jako „Výkaz o finanční situaci“.

Tento standard vymezuje určité požadavky na to, aby byl finanční nástroj vykázán v rozvaze, a specifikuje informace, které jak o rozvahových (uznaných), tak o podrozvahových (neuznaných) finančních nástrojích mají být zveřejněny. Část týkající se vykazování se zabývá klasifikací finančních nástrojů na závazky a čistá aktiva/vlastní kapitál, klasifikací souvisejících úroků, dividend, výnosů a nákladů a okolnostmi, za nichž se finanční aktiva a finanční závazky vzájemně kompenzují. Část týkající se zveřejňování specifikuje informace o faktorech, jež ovlivňují částku, načasování a míru jistoty budoucích peněžních toků účetní jednotky plynoucích z finančních nástrojů a z účetních pravidel použitých pro tyto nástroje. Dále standard doporučuje zveřejnit informace o povaze a rozsahu používání finančních nástrojů účetní jednotkou, o účelech, k nimž tyto nástroje slouží, o s nimi spojených rizicích a o zásadách, jimiž se vedení jednotek při řízení těchto rizik řídí.

Rozsah působnosti

1. **Účetní jednotka, která sestavuje a předkládá účetní závěrku na základě účetnictví založeného na akruální bázi, použije tento standard pro prezentaci a zveřejňování finančních nástrojů.**
2. **Tento standard používají všechny účetní jednotky veřejného sektoru, které nejsou podnikem veřejné správy.**
3. „Předmluva k mezinárodním účetním standardům pro veřejný sektor“ vydaná Radou pro mezinárodní účetní standardy pro veřejný sektor (IPSASB) vysvětluje, že podniky veřejné správy (PVS) používají Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) vydávané Radou pro mezinárodní účetní standardy (IASB). PVS jsou definovány v IPSAS 1, „Předkládání účetní závěrky“.
4. **Tento standard se použije pro vykazování a zveřejňování informací o všech typech finančních nástrojů, ať již uznaných nebo neuznaných, kromě:**
  - (a) **podílů v ovládaných jednotkách definovaných v mezinárodním účetním standardu pro veřejný sektor (IPSAS) 6, „Konsolidovaná účetní závěrka a vykazování ovládaných jednotek“;**
  - (b) **podílů v přidružených jednotkách definovaných v IPSAS 7, „Investice do přidružených jednotek“;**
  - (c) **podílů na společných podnikáních definovaných v IPSAS 8, „Vykazování účastí na společném podnikání“;**
  - (d) **závazků vzniklých z pojistných smluv;**
  - (e) **závazků zaměstnavatele a závazků z penzijního pojištění všech typů, včetně plánů zaměstnaneckých požitků, a**
  - (f) **závazky vzniklé na základě sociálních požitků poskytovaných účetní jednotkou, za něž neobdrží nazpět přímo od příjemců těchto požitků žádnou protihodnotu nebo dostane protihodnotu, která není ani přibližně rovna reálné hodnotě těchto požitků. Účetní jednotky však budou používat tento standard na podíly v ovládané jednotce, přidružené jednotce a ve společném podnikání, které jsou zachycovány jako finanční nástroj podle IPSAS 6, IPSAS 7 a IPSAS 8. Kromě požadavků tohoto standardu uplatní účetní jednotky rovněž požadavky na zveřejnění z IPSAS 6, IPSAS 7 a IPSAS 8.**
5. Tento standard se nepoužije na vykazování podílů účetní jednotky na čistých aktivech/vlastním kapitálu ovládané jednotky. Použije se však na veškeré finanční nástroje zahrnuté do konsolidované účetní závěrky

ovládající jednotky, a to bez ohledu na to, zda se jedná o nástroje držené nebo emitované ovládající nebo ovládanou jednotkou. Podobně se tento standard použije i na finanční nástroje držené nebo emitované v rámci společného podnikání a zahrnuté, ať už přímo nebo metodou poměrné konsolidace, do účetní závěrky spoluovládajícího.

6. Některé ekonomické jednotky ve veřejném sektoru mohou zahrnovat účetní jednotky, které vystavují pojistné smlouvy. Tyto účetní jednotky spadají do rozsahu působnosti tohoto standardu. Tento standard však vylučuje pojistné smlouvy jako takové ze svého rozsahu působnosti. Pro účely tohoto standardu je pojistná smlouva smlouvou, která vystavuje pojišťovatele identifikovatelnému riziku ztráty v případě událostí nebo okolností, které nastanou nebo budou zjištěny během stanoveného období. Zahrnují úmrtí (v případě renty je to případ, že se pojištěný dožije určitého data), nemoc, invaliditu, škodu na majetku, újmu na zdraví způsobenou jiným, nebo přerušeni provozování činností. Ustanovení tohoto standardu však budou použita v případě, že finanční nástroj má sice formu pojistné smlouvy, ale svou podstatou představuje převod finančních rizik (viz odstavec 49), například některé typy finančního zajištění a zaručené investiční smlouvy vystavené pojišťovnou veřejného sektoru nebo jinými účetními jednotkami. Navíc se účetním jednotkám, které mají závazky z pojistných smluv, doporučuje, aby zvážily vhodnost použití ustanovení tohoto standardu při vykazování a zveřejňování informací o těchto závazcích.
7. Tento standard se nepoužije na finanční nástroje, které vznikají ze závazků z programů zaměstnaneckých požitků nebo závazků veřejné správy poskytovat sociální požitky svým občanům, kde účetní jednotka nedostává nazpět přímo od příjemců těchto požitků (jako jsou starobní důchody, podpora v nezaměstnanosti, invalidní důchody a jiné formy finanční podpory poskytované veřejnou správou) žádnou protihodnotu nebo dostává protihodnotu, která není ani přibližně rovna reálné hodnotě těchto požitků.
8. Další poučení o vykazování a zveřejňování specifických typů finančních nástrojů se nachází v mezinárodních a/nebo národních standardech. Například IPSAS 13 „Leasingy“ obsahuje specifické požadavky na zveřejnění informací týkajících se finančního leasingu.

Definice

9. **Následující termíny jsou použity v tomto standardu v těchto specifických významech:**

Nástroj vlastního kapitálu je smlouva dokládající zbytkový podíl na aktivech jednotky po odečtení všech jejích závazků.

Reálná hodnota je částka, za kterou by mohlo být v transakcích mezi znalými a ochotnými stranami za obvyklých podmínek směřeno aktivum nebo vyrovnán závazek.

Finanční aktiva jsou veškerá aktiva, která jsou:

- (a) peněžními prostředky;
- (b) smluvním nárokem získat peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum od jiné účetní jednotky;
- (c) smluvním nárokem vyměnit s jinou jednotkou finanční nástroje za potenciálně výhodných podmínek; a
- (d) nástrojem vlastního kapitálu nebo jiné jednotky.

Finanční nástroj je jakákoli smlouva, kterou zároveň vzniká finanční aktivum jedné jednotky a finanční závazek nebo nástroj vlastního kapitálu jiné jednotky.

Komoditní smlouvy, které opravňují jednu ze smluvních stran provést vypořádání buď penězi anebo jiným finančním nástrojem, se zachycují jako by byly finančními nástroji, s výjimkou komoditních smluv, které (a) byly uzavřeny, aby splnily účetní jednotkou očekávané nákupy, prodeje nebo požadavky na využití a nadále tato očekávání a požadavky splňují, (b) byly od samého počátku k tomuto účelu určeny a (c) očekává se, že budou splněny dodáním komodity.

Finanční závazek je každý závazek, který je smluvní povinností:

- (e) předat peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum jiné jednotce; nebo
- (a) vyměnit finanční nástroj s jinou jednotkou za potenciálně nevýhodných podmínek.

Účetní jednotka má například smluvní povinnost, kterou může splnit buď platbou finančními aktivy, nebo platbou ve formě vlastních cenných papírů. V takovém případě, pokud se hodnota majetkových cenných papírů potřebných ke splnění dané povinnosti mění spolu se změnami jejich reálné hodnoty, takže celková reálná hodnota majetkových cenných papírů poskytnutých pro vyrovnání se vždy shoduje s hodnotou smluvní povinnosti, není nositel této povinnosti vystaven zisku ani ztrátě z kolísání cen majetkových cenných papírů. Taková povinnost se zachycuje jako finanční závazek účetní jednotky.

Pojistná smlouva je smlouva, která vystavuje pojišťovatele identifikovatelnému riziku ztráty v případě události nebo okolností, které nastanou nebo budou zjištěny během stanoveného období, jako jsou úmrtí (v případě renty je to případ, že se pojištěný dožije určitého

data), nemoc, invalidita, škoda na majetku, újma na zdraví způsobená jiným nebo přerušeni provozování činností.

Tržní hodnota je částka, kterou je možné získat při prodeji finančního nástroje nebo kterou je nutno zaplatit při jeho nákupu na aktivním trhu.

Peněžní finanční aktiva a peněžní finanční závazky (také nazývané peněžními finančními nástroji) jsou finanční aktiva a finanční závazky, za které se obdrží nebo jimiž se zaplatí pevná nebo předem určitelná částka peněz.

Termíny definované jinými Mezinárodními účetními standardy pro veřejný sektor jsou použity tímto standardem ve stejném významu jako v těchto jiných standardech a jsou uvedeny v samostatném „Významovém slovníku termínů“.

10. Termíny smlouva a smluvní odkazují v tomto standardu na dohodu mezi dvěma nebo více stranami, která má jednoznačné ekonomické důsledky, jímž tyto strany mají malé, pokud vůbec nějaké, oprávnění se vyhnout, obvykle proto, že dohoda je právně vymahatelná. Smlouvy, a tedy i finanční nástroje, mohou mít celou řadu forem a nemusí být v písemné podobě.
11. Pro účely definic v odstavci 9 zahrnuje termín účetní jednotka instituce veřejného sektoru, fyzické osoby, sdružení partnerů a kapitálové společnosti.
12. V definicích finančního aktiva a finančního závazku jsou použity termíny finanční aktivum a finanční nástroj, avšak nejedná se o definice kruhem. Pokud existuje smluvní právo nebo závazek vyměnit si s protistranou finanční nástroje, vzniknou na základě těchto finančních nástrojů finanční aktiva, finanční závazky nebo nástroje vlastního kapitálu. Sled smluvních práv nebo smluvních závazků v konečném důsledku vede k přijetí nebo výplatě peněžních prostředků či k pořízení nebo emisi nástroje vlastního kapitálu.
13. K finančním nástrojům patří jak prvotní nástroje, jako jsou pohledávky, dluhy či majetkové cenné papíry, tak derivátové nástroje, jako jsou finanční opce, futures a forwardy, úrokové a měnové swapy. Derivátové finanční nástroje, jak uznané, tak neuznané, splňují definici finančního nástroje, a tudíž se jejich vykazování řídí tímto standardem.
14. Podstatou derivátových finančních nástrojů je vznik práv a závazků mezi smluvními stranami, jimiž se na derivátové finanční nástroje převádějí finanční rizika související s podkladovým prvotním finančním nástrojem. Při uzavření derivátové smlouvy nedochází k převodu podkladového primárního finančního nástroje. K tomuto převodu nemusí nutně dojít ani k datu splatnosti.

15. Ani aktiva, která mají fyzickou podobu, jako zásoby, pozemky, budovy a zařízení, najatá aktiva, ani nehmotná aktiva, jako rádiové frekvenční spektrum, patenty a ochranné známky, nejsou finančními aktivy. Kontrola nad těmito hmotnými a nehmotnými aktivy dává účetní jednotce možnost vytvářet peněžní prostředky či jiná aktiva, ale na jejím základě nevzniká momentální právní nárok obdržet v budoucnu peněžní prostředky nebo jiná finanční aktiva.
16. Taková aktiva jako jsou náklady příštích období, pro něž je budoucím ekonomickým prospěchem přijetí zboží, výrobků či služeb spíše než právo získat peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum, nejsou finančními aktivy. Obdobně ani takové položky jako výnosy příštích období a většina závazků ze záruk nejsou finančními závazky, protože pravděpodobné odplynutí ekonomického prospěchu spojeného s nimi představuje spíše dodávku zboží a služeb než peněžních prostředků nebo jiných finančních aktiv.
17. Závazky nebo aktiva, která nejsou svou podstatou smluvní, jako například daň ze zisku nebo jiné daňové ekvivalenty, které jsou účetní jednotce veřejného sektoru uloženy na základě legislativně stanovených požadavků, nejsou finančními závazky ani finančními aktivy. Mezinárodní účetní standard (IAS) 12 „Daň ze zisku“ určuje způsob účetního zachycení této daně.
18. Smluvní práva či závazky, které nezahrnují převod finančního aktiva, nespĺňují podmínky definice finančního aktiva. Jako příklad takových smluvních práv (závazků) mohou sloužit například práva vyplývající z komoditních futures, které lze vypořádat výhradně přijetím (dodáním) nefinančního aktiva. Podobně smluvní práva (závazky) vyplývající z operativního leasingu nebo dohody o výstavbě a provozu aktiva vlastními prostředky za účelem jeho užívání jako je například nemocnice, lze vypořádat pouze přijetím (poskytnutím) služeb. V obou případech smluvní právo jedné strany přijmout nefinanční aktivum či službu a odpovídající smluvní závazek druhé strany nepředstavuje momentální právní nárok nebo závazek jedné ze smluvních stran přijmout, dodat či směniti finanční aktivum. (Viz dodatek 2, odstavce A13-A17.)
19. Možnost uplatnit smluvní právo nebo požadavek splnit smluvní závazek může být buď absolutní, nebo může být podmíněna budoucí událostí. Například finanční záruka je smluvní právo věřitele získat peněžní prostředky od ručitele a současně je to smluvní závazek ručitele zaplatit věřiteli v případě, že dlužník svůj závazek nespĺní. Smluvní právo a smluvní povinnost existují proto, že v minulosti došlo k nějaké transakci nebo události (vystavení záruky), i když schopnost věřitele uplatnit své právo a povinnost ručitele splnit závazek jsou podmíněny tím, že dlužník v budoucnu svůj závazek nespĺní. Podmíněné právo a podmíněný závazek splňují definici finančního aktiva a finančního závazku, i když mnoho

takových aktiv a závazků není způsobilých pro uznání v účetních výkazech. Například ústřední vláda může poskytnout nějakému soukromému provozovateli infrastrukturní sítě ochranu proti riziku nízké poptávky tím, že mu zaručuje minimální úroveň výnosů. Tato záruka je podmíněným závazkem vlády dokud se nestane pravděpodobným, že výnosy provozovatele klesnou pod zaručené minimum.

20. Závazek účetní jednotky emitovat nebo dodat svůj vlastní nástroj vlastního kapitálu, například opci na vlastní akcie nebo warrant, je sám o sobě nástrojem vlastního kapitálu, nikoliv finančním závazkem, protože účetní jednotka není povinna zaplatit finanční prostředky nebo dodat jiné finanční aktivum. Podobně náklady, které účetní jednotce vzniknou v souvislosti s pořízením práva na zpětný odkup vlastních nástrojů vlastního kapitálu od druhé strany, představují snížení čistých aktiv/vlastního kapitálu, nikoli finanční aktivum.
21. Menšinový podíl, který se může vyskytnout ve Výkazu o finanční situaci účetní jednotky v souvislosti s konsolidací ovládané jednotky, nebude finančním závazkem ani nástrojem vlastního kapitálu účetní jednotky. V konsolidované účetní závěrce účetní jednotka vykazuje podíly jiných subjektů na čistých aktivech/vlastním kapitálu a čistém přebytku nebo schodku svých ovládaných jednotek v souladu s IPSAS 6. Proto tedy finanční nástroj klasifikovaný ovládanou jednotkou jako nástroj vlastního kapitálu je vyloučen z konsolidace, pokud je držen ovládající jednotkou, nebo je vykázán ovládající jednotkou v konsolidovaném Výkazu o finanční situaci jako menšinový podíl odděleně od čistých aktiv/vlastního kapitálu jeho vlastních akcionářů. Finanční nástroj klasifikovaný ovládanou jednotkou jako finanční závazek zůstává závazkem i v konsolidovaném Výkazu o finanční situaci ovládající jednotky, pokud nebude vyloučen z konsolidace jako vzájemný zůstatek uvnitř ekonomické jednotky. Účetní postup ovládající jednotky při konsolidaci nebude mít vliv na vykazování finančního nástroje v účetní závěrce ovládané jednotky.

Prezentace

Závazky a čistá aktiva/vlastní kapitál

22. **Emitent finanční nástroj nebo jeho dílčí část klasifikuje při výchozím uznání buď jako finanční závazek, nebo jako nástroj vlastního kapitálu v souladu s podstatou smluvního ujednání a v souladu s definicemi finančního závazku a nástroje vlastního kapitálu.**
23. Pro klasifikaci finančního nástroje ve Výkazu o finanční situaci emitenta je spíše rozhodující podstata finančního nástroje než jeho právní forma. Obvykle jsou sice podstata a právní forma v souladu, ale nemusí tomu tak být vždy. Například některé finanční nástroje mají právní formu vlastního

- kapitálu, ale z hlediska jejich podstaty jde o závazky. Jiné v sobě kombinují rysy typické pro nástroje vlastního kapitálu s rysy finančních závazků. Klasifikace takového nástroje se provede na základě posouzení jeho podstaty při výchozím uznání. Tato klasifikace zůstává zachována ke každému následujícímu datu vykazání, dokud tento finanční nástroj nebude z Výkazu o finanční situaci účetní jednotky vyjmut. Klasifikace finančních nástrojů ať již jako závazky nebo čistá aktiva/vlastní kapitál pravděpodobně nebude podstatným problémem pro mnoho vykazujících účetní jednotek ve veřejném sektoru.
24. Třídění finančních nástrojů na závazky a čistá aktiva/vlastní kapitál je požadováno, protože jsou s každou z těchto kategorií spjata odlišná rizika. Na účetních jednotkách s nástroji klasifikovanými jako finanční závazky se požaduje, aby zveřejnily informace o vystavení se úrokovému riziku v souladu s odstavcem 63 a aby vykazaly úrok, dividendy, přínosy nebo újmy jakožto výnosy nebo náklady v souladu s odstavcem 36. Odstavec 36 rovněž specifikuje, že o rozdělení držitelům finančních nástrojů klasifikovaných jako nástroje vlastního kapitálu bude emitent přímo snižovat čistá aktiva/vlastní kapitál.
  25. Zatímco účetní jednotky veřejného sektoru často drží nástroj vlastního kapitálu jako investici (finanční aktivum), není pro ně obvyklé emitovat nástroje vlastního kapitálu stranám mimo ekonomickou jednotku s výjimkou částečně privatizovaných ovládaných jednotek. Přesto se však využívání finančních nástrojů ve veřejném sektoru rozvíjí a klasifikace emitentem musí být vedena jejich podstatou, nikoli nutně jejich formou.
  26. Základním znakem pro odlišení finančního závazku od nástroje vlastního kapitálu je to, zda existuje smluvní závazek jedné strany (emitenta) předat druhé straně (držiteli) peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum nebo vyměnit jiný finanční nástroj za podmíněk, které jsou pro emitenta potenciálně nevýhodné. Pokud takový smluvní závazek existuje, pak finanční nástroj splňuje definici finančního závazku, a to bez ohledu na způsob, kterým bude smluvní závazek vypořádán. Omezením emitentovy schopnosti splnit závazek, jako je omezený přístup k zahraniční měně nebo nutnost získat povolení k platbě od regulačního orgánu, se neruší závazek emitenta ani právo držitele plynoucí z tohoto nástroje.
  27. Pokud v souvislosti s finančním nástrojem nevzniká na straně emitenta smluvní závazek předat druhé straně peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum nebo vyměnit jiný finanční nástroj za podmíněk, které jsou pro emitenta potenciálně nevýhodné, jedná se o nástroj vlastního kapitálu. I když držitel nástroje vlastního kapitálu může mít nárok na poměrný díl dividend nebo jiné výplaty čistých aktiv/vlastního kapitálu, emitent nemá smluvní povinnost tyto výplaty provádět.

28. Účetní jednotky veřejného sektoru mohou emitovat nástroje se zvláštními právy, jako jsou přednostní akcie. Když přednostní akcie zakládají povinnost zpětného odkupu emitentem za pevnou nebo stanovitelnou částku k pevnému nebo stanovitelnému budoucímu datu nebo které zakládají právo držitele požadovat od emitenta zpětné odkoupení akcií za pevnou nebo stanovitelnou částku k určitému budoucímu datu nebo po něm, nástroj splňuje definici finančního závazku a je také tak klasifikován. Přednostní akcie, které takový smluvní závazek výslovně nezakládají, jej mohou stanovit nepřímo ve svých podmínkách. Například přednostní akcie, u nichž není zakotven povinný zpětný odkup ani opce držitele na zpětný odkup, mohou mít smluvně zajištěný takový nárůst dividend, že v blízké budoucnosti bude plánovaný výnos z dividend tak vysoký, že emitent bude z ekonomických důvodů přinucen akcie zpětně odkoupit. Za těchto okolností je vhodné klasifikovat nástroje jako finanční závazek, protože emitent má malou, pokud vůbec nějakou, možnost zamezit zpětnému odkupu tohoto nástroje. Obdobně platí, že pokud finanční nástroj označovaný jako akcie představuje pro držitele opci poté, co dojde v budoucnu k události, která je vysoce pravděpodobná, bude takový finanční nástroj v souladu se svou podstatou zařazen jako finanční závazek. (Viz dodatek 2, odstavce A7–A8 a A18–A21.)

Klasifikace složených nástrojů emitentem

29. **Emitent finančního nástroje, který obsahuje jak finanční závazek, tak i prvek čistých aktiv/vlastního kapitálu, klasifikuje dílčí složky tohoto nástroje odděleně v souladu s odstavcem 22.**
30. Účetní jednotky veřejného sektoru obvykle neemitují složené finanční nástroje. Výjimkou jsou částečně privatizované PVS v rámci ekonomické jednotky, které emitují složené nástroje na finančních trzích. Když účetní jednotka veřejného sektoru emituje složený nástroj, tento standard vyžaduje ve Výkazu o finanční situaci emitenta oddělené vykázání závazku a prvku čistých aktiv/vlastního kapitálu tvořících jediný finanční nástroj. Je spíše záležitostí formy než podstaty, že jak závazky, tak podíly na čistých aktivech/vlastním kapitálu tvoří spíše jediný finanční nástroj, než dva či více samostatné nástroje. Oddělené vykázání složky závazkové a složky čistých aktiv/vlastního kapitálu totiž věrněji zobrazuje finanční pozici emitenta. (Viz dodatek 2, odstavce A22–A23.)
31. Pro účely prezentace ve Výkazu o finanční situaci emitent vykáže odděleně dílčí složky finančního nástroje, kterými jsou prvotní finanční závazek emitenta a opce zaručující držitelům nástroje přeměnit jej na nástroj vlastního kapitálu emitenta. Příkladem takového nástroje je dluhopis nebo jiný nástroj, který držitel může přeměnit na kmenové akcie emitenta. Z hlediska emitenta má tento nástroj dvě složky: finanční závazek (smluvní závazek předat peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum) a nástroj vlastního kapitálu (kupní opce, zaručující držitelům po určitou dobu právo přeměnit

tento nástroj na kmenové akcie emitenta). Ekonomické důsledky emise takového nástroje jsou v zásadě stejné jako paralelní emise dluhového nástroje s ustanovením o dřívějším vypořádání a warrantů na nákup kmenových akcií nebo jako emise dluhového nástroje s oddělitelnými warranty na nákup akcií. Proto tedy v obou případech emitent vykáže závazek a prvky čistých aktiv/vlastního kapitálu ve Výkazu o finanční situaci odděleně.

32. Klasifikace na závazky a prvky čistých aktiv/vlastního kapitálu nebude u konvertibilního nástroje v souvislosti se změnami v pravděpodobnosti uplatnění opce na převod měněna, a to ani tehdy, když by uplatnění opce mohlo být pro některé držitele ekonomicky výhodné. Držitelé totiž nemusí nutně jednat očekávaným způsobem. Například daňové důsledky převodu se mohou u různých držitelů lišit. Kromě toho se bude během doby měnit pravděpodobnost konverze. Závazek emitenta k budoucím platbám trvá do doby, než zanikne převodem, vypršením splatnosti nástroje nebo jinou transakcí.
33. Finanční nástroj může obsahovat složky, které nejsou ani finančním závazkem, ani nástrojem vlastního kapitálu emitenta. Finanční nástroj dává například svému držiteli právo získat nefinanční aktivum, jako je právo provozovat veřejnou správou vlastněný monopol nebo komoditu k vypořádání, a opci na výměnu tohoto práva za akcie emitenta. Emitent uzná a vykáže nástroj vlastního kapitálu (opci) odděleně od závazkové složky složeného nástroje, a to bez ohledu na to, zda jde o finanční nebo nefinanční závazek.
34. Tento standard se nezabývá oceňováním finančních aktiv, finančních závazků ani nástrojů vlastního kapitálu, a tudíž nedefinuje ani žádnou zvláštní metodu pro stanovení účetní hodnoty závazku nebo prvků čistých aktiv/vlastního kapitálu zahrnutých do jediného nástroje. Obecně je při tom možné postupovat těmito způsoby:
  - (a) určit hodnotu té složky složeného nástroje, která je obtížněji ocenitelná (obvykle nástroj vlastního kapitálu), jako rozdíl mezi celkovou hodnotou nástroje a hodnotou snáze ocenitelné části, a
  - (a) odděleně určit hodnotu závazkové i kapitálové složky a v nezbytné míře tyto částky upravit na poměrném základě tak, aby se jejich součet rovnal celkové hodnotě nástroje.

Součet účetních hodnot stanovených závazkové složce a složce čistých aktiv/vlastního kapitálu při výchozím uznání je vždy roven účetní hodnotě nástroje jako celku. Z odděleného uznávání a vykazování složek finančního nástroje nevyplyvá žádný přínos ani újma.
35. V souladu s prvním postupem popsáním v odstavci 34, kdy účetní jednotka veřejného sektoru například emituje dluhopis převoditelný na nástroj

vlastního kapitálu, tak nejprve stanoví účetní hodnotu finančního závazku na základě diskontování budoucích plateb úroků a jistiny podle existujících tržních sazeb pro obdobný závazek, s nímž není spojena žádná složka čistých aktiv/vlastního kapitálu. Účetní hodnotu nástroje vlastního kapitálu, který představuje opci na přeměnu nástroje na kmenové akcie, je možné stanovit tak, že se od celkové částky složeného nástroje odečte účetní hodnota finančního závazku. Podle druhého postupu emitent stanoví hodnotu opce přímo, a to buď podle reálné hodnoty podobné opce, pokud existuje, nebo s použitím modelu pro oceňování opcí. Hodnota stanovená pro jednotlivé složky je následně v nutném rozsahu upravena na poměrném základě tak, aby bylo zajištěno, že součet účetních hodnot jednotlivých složek je roven protihodnotě přijaté za převoditelný dluhopis. (Viz dodatek 2, odstavec A24.)

Úroky, dividendy, újmy a přínosy

36. **Úroky, dividendy, újmy a přínosy vztahující se k finančnímu nástroji nebo jeho části, klasifikovanému jako finanční závazek, se vykazují ve Výkazu o finanční výkonnosti jako náklady nebo výnosy. Výplata výnosů z finančních nástrojů klasifikovaných jako nástroj vlastního kapitálu se zachycuje u emitenta přímo na vrub jeho čistých aktiv/vlastního kapitálu.**
37. Klasifikace finančního nástroje ve Výkazu o finanční situaci určuje, zda úroky, dividendy, újmy a přínosy týkající se takového nástroje budou klasifikovány jako náklady a výnosy a vykázány ve Výkazu o finanční výkonnosti. Výplata dividend u akcií klasifikovaných jako finanční závazky se tudíž klasifikuje jako náklad, stejně jako úroky z dluhopisů, a vyazuje se ve Výkazu o finanční výkonnosti. Obdobně také přínosy a újmy související se zpětným nákupem nebo refinancováním finančních nástrojů klasifikovaných jako závazky se vykazují ve Výkazu o finanční výkonnosti, zatímco zpětný nákup nebo refinancování finančních nástrojů klasifikovaných jako čistá aktiva/vlastní kapitál emitenta se vyazuje jako změny čistých aktiv/vlastního kapitálu.
38. Dividendy klasifikované jako náklady se ve Výkazu o finanční výkonnosti vykazují buď v rámci úroků z ostatních závazků, nebo jako samostatná položka. Zveřejnění týkající se úroků a dividend je předmětem požadavků IPSAS 1, „Předkládání účetní závěrky“. Za určitých okolností je vzhledem k podstatné rozdílnosti úroků a dividend, například z hlediska daňové uznatelnosti, vhodné vykázat je ve Výkazu o finanční výkonnosti odděleně. Pro účetní jednotky, které jsou subjektem daně ze zisku, může být vodítkem pro zveřejnění částek s daňovým dopadem IAS 12.

Kompenzace finančních aktiv a finančních závazků

39. **Finanční aktivum a finanční závazek lze kompenzovat a vykázat v čisté výši, když účetní jednotka:**

- (a) **má právně vymahatelné právo uznané částky kompenzovat; a**
- (b) **zamýšlí buď vypořádání v čisté výši, nebo realizaci aktiva a vypořádání závazku současně.**
40. V souladu s tímto standardem se finanční aktiva a finanční závazky vykazují v čisté výši, pokud to odpovídá očekávaným budoucím peněžním tokům plynoucím účetní jednotce z vypořádání dvou nebo více samostatných finančních nástrojů. Pokud má účetní jednotka právo obdržet nebo zaplatit částku v čisté výši a hodlá tak učinit, má ve skutečnosti pouze jedno finanční aktivum nebo jeden finanční závazek. Regionální vláda například hradí finanční závazek ústřední vládě v čisté výši (tj. po odečtení finančního aktiva, za které jí dluží ústřední vláda). V ostatních případech jsou finanční aktiva a finanční závazky vykazovány každý zvlášť podle svých vlastností jakožto aktivum nebo závazek účetní jednotky. (Viz dodatek 2, odstavec A25.)
41. Kompenzace uznaného finančního aktiva a uznaného finančního závazku a jejich vykázání čistou částkou se liší od případů, kdy jsou finanční aktivum nebo finanční závazek z Výkazu o finanční situaci vyňaty. Zatímco při kompenzaci nevzniká žádný přínos ani újma, při vynětí finančního nástroje dochází nejen k vyřazení původně uznané položky z Výkazu o finanční situaci, ale může dojít i k uznání přínosu nebo újmy.
42. Právo na kompenzaci je právním nárokem dlužníka, ať již smluvním či jiným, vyrovnat nebo jinak eliminovat věřiteli celou dlužnou částku nebo její část, a to jejich kompenzací proti částkám, které dluží věřitel. Ve výjimečných případech může mít dlužník právní nárok použít pro kompenzaci částek dlužných věřiteli i částky, jež mu dluží třetí strany, za předpokladu, že mezi všemi třemi stranami existuje dohoda, která jasně stanovuje dlužníkům nárok na kompenzaci. Protože právo na kompenzaci je právním nárokem, mohou se jeho konkrétní podmínky v jednotlivých jurisdikcích lišit a je nutné stanovit, které zákony daný smluvní vztah mezi stranami upravují.
43. Existence vymahatelného nároku na kompenzaci finančního aktiva a finančního závazku ovlivňuje práva a závazky související s finančním aktivem a finančním závazkem a může mít významný vliv na úvěrové riziko a riziko likvidity, jemuž se účetní jednotka vystavuje. Existence tohoto práva však sama o sobě není dostatečným podkladem pro kompenzaci aktiv a závazků. Absence úmyslu toto právo v budoucnu uplatnit nebo souběžně vypořádání aktiva a závazku nebude mít vliv na výši a dobu budoucích peněžních toků účetní jednotky. Pokud má účetní jednotka v úmyslu toto právo v budoucnu uplatnit nebo souběžně vypořádat aktivum a závazek, jejich vykázání v čisté výši vhodněji odráží výši a dobu předpokládaných budoucích peněžních toků i rizika, která těmto peněžním tokům hrozí. Pokud má jedna nebo obě smluvní strany v úmyslu vypořádat aktiva a

závazky v čisté výši, aniž by na to měly právní nárok, není to dostatečné odůvodnění pro kompenzaci, protože práva a závazky související s jednotlivým finančním aktivem a finančním závazkem zůstávají nezměněna.

44. Na záměr účetní jednotky týkající se vypořádání určitých aktiv a závazků má vliv běžná provozní praxe, požadavky finančních trhů a další okolnosti, které mohou účetní jednotce omezovat schopnost vypořádat aktiva a závazky v čisté výši, nebo souběžně vypořádat aktivum i závazek. V případě, že má účetní jednotka právo na kompenzaci aktiv a závazků, ale nemá v úmyslu je v čisté výši vypořádat, ani souběžně vypořádat aktivum i závazek, zveřejní v souladu s ustanoveními odstavce 73 informace o důsledcích tohoto práva pro úvěrové riziko.
45. Příkladem souběžného vypořádání dvou finančních nástrojů jsou operace clearingové banky na organizovaném finančním trhu nebo vypořádání „z ruky do ruky“. V těchto případech se peněžní toky ve skutečnosti rovnají čisté částce a účetní jednotka se nevystavuje úvěrovému riziku ani riziku likvidity. V ostatních případech může účetní jednotka vypořádat dva nástroje přijetím a vyplacením oddělených částek, čímž se vystaví úvěrovému riziku rovnajícímu se plné výši aktiva nebo riziku likvidity rovnajícímu se plné výši závazku. Takové riziko může být významné, i když poměrně krátkodobé. Realizace finančního aktiva a vypořádání finančního závazku se tudíž považují za souběžné pouze v případě, že k oběma transakcím dojde ve stejném okamžiku.
46. Podmínky definované v odstavci 39 obvykle nejsou splněny, a kompenzace je nevhodná, když:
- (a) několik různých finančních nástrojů je použito, aby napodobovaly vlastnosti jediného finančního nástroje (tj. syntetického nástroje);
  - (b) finanční aktiva a finanční závazky vyplývají z jednoho finančního nástroje, u něhož je prvotní riziko stejné (například aktiva a závazky v portfoliu forwardových smluv nebo jiných derivátových nástrojů), ale zahrnuje jiné protistrany;
  - (c) finanční nebo jiná aktiva jsou zastavena jako záruka za nezaručené finanční závazky;
  - (d) finanční aktiva jsou dlužníkem dána do svěřenecké správy pro účely zajištění splnění závazku, aniž by byla věřitelem přijata jakožto vypořádání závazku (například dohoda o umořovacím fondu);
  - (e) závazky, které účetní jednotce vznikly v souvislosti se škodními událostmi a které by měly být uhrazeny třetí stranou na základě nároku, který je v souladu s pojistnými zásadami.

47. Účetní jednotka, která realizuje velký počet transakcí s finančními nástroji s jednou protistranou, může s touto protistranou uzavřít „dohodu o celkovém zápočtu“. Tato dohoda umožňuje jednorázové vypořádání na čisté bázi všech finančních nástrojů zahrnutých v této dohodě v případě, že je kterákoli ze smluv nesplněna nebo ukončena. Tyto dohody běžně používají finanční instituce jako ochranu před ztrátou v případě úpadku nebo jiné události, v jejímž důsledku protistrana nemusí být schopna dostát svým závazkům. Součástí dohody o celkovém zápočtu je obvykle i právo na kompenzaci, které je vymahatelné a jímž se řídí realizace nebo vypořádání jednotlivých finančních aktiv a závazků, a to v případě, že jedna ze smluvních stran nesplní své závazky nebo za jiných okolností, které se při obvyklém průběhu činností nepředpokládají. Pokud však nejsou obě kritéria definovaná v odstavci 39 splněna, nebude dohoda o celkovém zápočtu základem pro kompenzaci. Pokud kompenzace finančních aktiv a finančních závazků, které jsou předmětem dohody o celkovém zápočtu, není provedena, v souladu s odstavcem 73, účetní jednotka v účetní závěrce zveřejní dopady této smlouvy na úvěrové riziko.

Zveřejnění

48. Smyslem zveřejnění požadovaných tímto standardem je poskytnout informace, které umožní lépe chápat význam rozvahových i podrozvahových finančních nástrojů pro finanční pozici účetní jednotky, její výkonnost a peněžní toky a napomoci při posuzování výše, načasování a jistoty budoucích peněžních toků souvisejících s těmito nástroji. Kromě poskytování informací o konkrétních zůstatcích finančních nástrojů a souvisejících transakcích se účetním jednotkám doporučuje podrobněji rozvést rozsah používání finančních nástrojů, související rizika a finanční záměry, k nimž finanční nástroje slouží. Pohled na zásady, jimiž vedení řídí rizika související s finančními nástroji, včetně zásad týkajících se zajišťování rizik, zamezení nežádoucí koncentrace rizik a požadavků na kolaterál, který se používá ke snížení úvěrových rizik, poskytne další celkovou představu, která je nezávislá na aktuálně otevřených specifických finančních nástrojích. Některé účetní jednotky předkládají tyto informace v textu, který je spíše prezentován s účetní závěrkou než v komentáři k účetním výkazům.
49. V důsledku transakcí s finančními nástroji může dojít k tomu, že účetní jednotka na sebe vezme nebo naopak na jinou stranu převede jedno nebo více níže uvedených finančních rizik. Zveřejnění požadovaných údajů pomůže uživatelům účetní závěrky při posouzení rozsahu rizik souvisejících jak s uznanými finančními nástroji, tak i s neuznanými finančními nástroji.
- (a) Cenové riziko – existují tři typy cenového rizika: měnové riziko, úrokové riziko a tržní riziko.

- (i) Měnové riziko spočívá v kolísání hodnoty finančního nástroje v závislosti na směnných kursech cizích měn.
- (ii) Úrokové riziko spočívá v kolísání hodnoty finančního nástroje podle změn tržních úrokových sazeb.
- (iii) Tržní riziko spočívá v kolísání hodnoty finančního nástroje v důsledku změn tržních cen, ať už jde o změny způsobené faktory specifickými pro daný cenný papír nebo jeho emitenta, či o faktory ovlivňující všechny cenné papíry obchodované na daném trhu.

Výraz „cenové riziko“ zahrnuje nejen potenciální újmy, ale i potenciální přínosy.

- (b) Úvěrové riziko – úvěrové riziko spočívá v tom, že jedna strana smlouvy o finančním nástroji nesplní svůj závazek, a tím druhé straně způsobí finanční ztrátu.
- (c) Riziko likvidity – riziko likvidity, nazývané též jako riziko financování, se projevuje v tom, že se účetní jednotka potýká s obtížemi při získávání finančních prostředků pro plnění povinností souvisejících s finančními nástroji. Riziko likvidity může vzniknout z důvodu nemožnosti prodat rychle finanční aktivum za cenu blízkou reálné hodnotě. Pro některé účetní jednotky veřejného sektoru, jako je ústřední vláda, může být riziko likvidity zmírněno nárůstem daní nebo jiných odvodů účetní jednotkou.
- (d) Riziko peněžních toků – riziko peněžních toků spočívá v tom, že částka budoucích peněžních toků související s peněžním finančním nástrojem bude kolísat. V případě dluhového nástroje s pohyblivou sazbou může toto kolísání mít za následek změnu efektivní úrokové sazby finančního nástroje, obvykle bez odpovídající změny jeho reálné hodnoty.

Zveřejnění zásad řízení rizik

- 50. **Účetní jednotka zveřejní cíle a zásady řízení svých finančních rizik, včetně zásad pro hedging hlavních typů očekávaných transakcí, pro něž se používá zajišťovací účetnictví.**
- 51. Tento standard nepředepisuje ani formát, v němž budou požadované informace v účetní závěrce uvedeny, ani jejich přesné umístění v rámci účetní závěrky. Pokud jde o finanční nástroje vykázané ve Výkazu o finanční situaci, není nutné informace o nich, které již jsou uvedeny v tomto účetním výkazu, v poznámkách k účetním výkazům opakovat. Avšak pokud jde o finanční nástroje nevykázané ve Výkazu o finanční situaci, jsou informace o nich zveřejněné v poznámkách nebo v jiných dodatečných přehledech základním způsobem zveřejnění. Zveřejnění mohou kombinovat

verbální popis s kvantitativními údaji, a to podle charakteru daného nástroje a jeho relativního významu pro účetní jednotku jako celek.

52. Míra podrobnosti údajů, které budou o daných finančních nástrojích zveřejněny, bude záviset na posouzení jejich relativního významu. Je nutné nalézt rozumný kompromis mezi přetížením účetní závěrky nadbytečnými podrobnostmi, které pro uživatele účetní závěrky nebudou užitečné, a mezi nezveřejněním důležitých informací v důsledku nadměrné agregace. Například pokud je účetní jednotka smluvní stranou velkého počtu finančních nástrojů s obdobnými rysy, přičemž žádná ze smluv není sama o sobě významná, je vhodné uvést informaci souhrnně s odkazem na konkrétní třídu finančních nástrojů. Naproti tomu může být specifická informace o jediném nástroji důležitá například tehdy, když tento nástroj představuje významnou součást kapitálové struktury účetní jednotky.
53. Vedení účetní jednotky rozdělí finanční nástroje do tříd podle charakteru informací, které je o nich vhodné v účetní závěrce zveřejnit, přičemž vezme v úvahu takové záležitosti, jako jsou základní rysy těchto nástrojů, skutečnost, zda jsou uznány či neuznány, a pokud uznány jsou, oceňovací základnu, která byla použita. Obecně platí, že finanční nástroje se do tříd rozdělují tak, aby byly odděleně vedeny položky oceňované na bázi pořizovacích nákladů od položek oceněných reálnou hodnotou. Pokud se částky uveřejněné v poznámkách k účetním výkazům nebo v jiných dodatečných přehledech týkají uznaných aktiv a závazků, považuje se za dostatečné sesouhlasení s příslušnými řádky Výkazu o finanční situaci. Pokud je účetní jednotka smluvní stranou finančních nástrojů, které nejsou v rozsahu působnosti tohoto standardu, jako například závazků vyplývajících z penzijních plánů nebo z pojistných smluv, tyto finanční nástroje tvoří samostatnou třídu nebo třídy finančních aktiv nebo finančních závazků a jsou zveřejněny odděleně od těch, které tento standard upravuje.

Podmínky a účetní pravidla

54. **Pro každou třídu finančních aktiv, finančních závazků i nástrojů vlastního kapitálu, jak uznaných, tak neuznaných, účetní jednotka zveřejní:**
- (a) **informace o rozsahu a povaze finančních nástrojů, včetně významných podmínek, které mohou ovlivnit výši, načasování a jistotu budoucích peněžních toků; a**
  - (b) **přijatá účetní pravidla a metody, včetně použitých kritérií pro uznání a volbu oceňovací základny.**
55. Významným faktorem, který ovlivňuje výši, načasování a jistotu budoucích příjmů a výdajů pro smluvní strany finančního nástroje, jsou smluvní podmínky. Účetní jednotka zveřejní smluvní podmínky týkající se jak uznaných, tak neuznaných finančních nástrojů, pokud jsou pro její finanční

pozici a budoucí provozní výsledky významné, ať už jednotlivě, nebo jako třída. Pokud žádný finanční nástroj není pro budoucí peněžní toky dané účetní jednotky významný jednotlivě, popíší se základní rysy finančních nástrojů u příslušné skupiny obdobných nástrojů.

56. U finančních nástrojů držených nebo emitovaných účetní jednotkou, které jsou pro ni, ať už jednotlivě, nebo jako třída, zdrojem významných rizik popsanych v odstavci 49, zahrnují podmínky, které je třeba zveřejnit:
- (a) výši jistiny, deklarované částky, nominální hodnoty nebo jiné podobné částky, která u některých derivátových nástrojů, jako například u úrokových swapů, slouží jako základna pro budoucí úhrady (uváděná jako pomyslná hodnota);
  - (b) datum splatnosti, lhůtu platnosti nebo datum realizace smlouvy;
  - (c) skutečnost, že jedna ze stran má opční právo smlouvu na finanční nástroj předčasně realizovat, dále období, v němž, nebo datum, k němuž je možné tuto opci uplatnit, a částku za uplatnění opce;
  - (d) skutečnost, že jedna ze smluvních stran má opční právo finanční nástroj převést nebo jej vyměnit za jiný finanční nástroj nebo jiné aktivum či závazek, včetně období, v němž, nebo datum, k němuž je možné tuto opci uplatnit, a konverzní nebo směnný(-é) poměr(y);
  - (e) částku a termíny plánovaných budoucích peněžních příjmů nebo plateb jistiny finančního nástroje, včetně postupných splátek a požadavků na tvorbu umořovacího nebo jiného obdobného fondu;
  - (f) deklarované sazby nebo částky úroků, dividend nebo jiných periodických výnosů z jistiny a termíny jejich vyplácení;
  - (g) držený kolaterál v případě finančního aktiva nebo následně poskytnutý kolaterál v případě finančního závazku;
  - (h) měnu, v níž budou uskutečněny příjmy a výdaje, a to u finančního nástroje, u něhož jsou související peněžní toky vyjádřeny v měně, která se liší od měny vykazování účetní jednotky;
  - (i) u finančního nástroje, který je možné vyměnit za jiný finanční nástroj, se uvedou informace popsané v (a) až (h) pro nástroj, který by byl výměnou získán;
  - (j) jakékoli podmínky daného nástroje nebo s nimi spojené dohody, které by v případě, že by byly porušeny, významně změnily některé z ostatních podmínek plnění smlouvy (například maximální výše poměru závazků k čistým aktivům/vlastnímu kapitálu stanovená u obligací dohodou, při jehož překročení se stává jistina dlužné obligace v plné výši okamžitě splatnou).

57. Pokud se prezentace finančního nástroje ve Výkazu o finanční situaci liší od jeho právní formy, je žádoucí, aby účetní jednotka v poznámkách k účetním výkazům vysvětlila podstatu tohoto nástroje.
58. Přínos informací o rozsahu a podstatě finančních nástrojů bude vyšší, pokud tyto informace zdůrazní vztahy mezi jednotlivými nástroji, které mají vliv na výši, načasování nebo jistotu budoucích peněžních toků účetní jednotky. Je například důležité zveřejnit informace o existujících zajišťovacích vztazích v případě, že centrální výpůjční autorita drží investici v akciích, na něž má prodejní opci. Podobně je důležité zveřejnit vztah mezi složkami „syntetického nástroje“, jako je závazek s pevnou úrokovou sazbou, který vznikl na základě úvěru s pohyblivou úrokovou sazbou a úrokového swapu měnícího pohyblivou úrokovou sazbu na pevnou. V obou případech účetní jednotka vykáže finanční aktiva a finanční závazky ve svém Výkazu o finanční situaci podle jejich povahy, a to buď samostatně, nebo ve třídě finančních aktiv nebo závazků, k níž náleží. Uživatel účetní závěrky může zjistit již z informací popsaných v odstavci 56, do jaké míry je riziko vyplývající z finančního nástroje změřeno vztahem mezi aktivy a závazky, v některých případech je však nutné zveřejnit další informace.
59. Podle IPSAS 1 účetní jednotka poskytuje jasná a výstižná zveřejnění o všech významných přijatých účetních pravidlech, včetně obecných zásad a metod jejich použití na významné transakce a okolnosti vznikající z činností účetní jednotky. U finančních nástrojů je nutné zveřejnit:
- (a) kritéria použitá pro uznání finančního aktiva nebo finančního závazku ve Výkazu o finanční situaci a kritéria pro jeho vyjmutí;
  - (b) oceňovací základnu použitou pro finanční aktiva a finanční závazky, a to jak při jejich výchozím uznání, tak i následně; a
  - (c) zásady pro uznání a vyčíslení výnosů a nákladů souvisejících s finančními aktivy a finančními závazky.
60. Typy transakcí, u nichž je nutné zveřejnit použitá účetní pravidla:
- (a) převod finančních aktiv, na nichž si předávající zachovává podíl či jiné právo, jako například sekuritizace finančních aktiv, repo operace a reverzní repo operace;
  - (b) převod finančních aktiv do svěřenecké správy pro účely uspokojení závazků k datu jejich splatnosti, při němž se převádějící svého závazku nezbavuje;
  - (c) nabytí nebo emise samostatných finančních nástrojů v rámci série transakcí, jejichž cílem je sloučit dopad akvizice nebo emise jednotlivého nástroje;
  - (d) nabytí nebo emise finančních nástrojů pro účely zajištění rizik, jako je úrokový swap k zajištění závazku z finančního leasingu; a

- (e) nabytí nebo emise peněžních finančních nástrojů s deklarovanou úrokovou sazbou, která se liší od tržní sazby k datu emise, jako je emise dluhopisů s diskontem centrální výpůjční autoritou (viz dodatek 2, odstavec A26).
61. Aby uživatelé účetní závěrky měli dostatek informací pro porozumění tomu, na jakém základě byla oceněna finanční aktiva a finanční závazky, zveřejní se účetní pravidla uvádějící nejen, zda byly pro specifické třídy aktiv nebo závazků použity pořizovací náklady, reálné hodnoty nebo jiné oceňovací základny, ale také způsob použití těchto základů. U finančních nástrojů vedených na bázi pořizovacích nákladů účetní jednotka zveřejní, jak zachycuje:
- (a) náklady nabytí nebo náklady emise;
  - (b) prémii nebo diskont u peněžních finančních aktiv a finančních závazků;
  - (c) změny v odhadované výši budoucích peněžních toků souvisejících s peněžním finančním nástrojem, jako například s dluhopisem indexovaným podle ceny komodity;
  - (d) změny okolností, jejichž výsledkem je významná nejistota, pokud jde o včasné inkaso všech smluvně stanovených částek ze splatných peněžních finančních aktiv;
  - (e) pokles reálné hodnoty finančního aktiva pod jeho účetní hodnotu; a
  - (f) restrukturalizované finanční závazky.

U finančních aktiv a finančních závazků vedených v reálné hodnotě účetní jednotka uvede, zda byla účetní hodnota stanovena na základě kótovaných tržních cen, nezávislého ocenění, analýzy diskontovaných peněžních toků či jinou metodou, a dále uvede všechny významné předpoklady použité při aplikaci těchto metod. (Viz dodatek 2, odstavec A27.)

62. Účetní jednotka zveřejní, jak ve Výkazu o finanční výkonnosti vykazuje realizované a nerealizované přínosy a újmy, úroky a další výnosové a nákladové položky týkající se finančních aktiv a finančních závazků. Toto zveřejnění obsahuje informace o tom, na jakém základě jsou uznávány výnosy a náklady plynoucí z finančních nástrojů držených pro účely hedgingu. V případě, že účetní jednotka vykazuje výnosové a nákladové položky v čisté výši, i když odpovídající finanční aktiva a finanční závazky nejsou ve Výkazu o finanční situaci vzájemně kompenzovány, zveřejní se u významných položek důvody pro tento způsob vykazování.

Úrokové riziko

63. **U každé třídy finančních aktiv a finančních závazků, uznaných i neuznaných, účetní jednotka zveřejní informace o výši úrokového rizika, jemuž je vystavena, včetně:**
- (a) **smlouvou stanoveného data změny úrokové sazby nebo data splatnosti, podle toho, které z dat je dřívější; a**
  - (b) **efektivní úrokové sazby, pokud je použitelná.**
64. Účetní jednotka poskytne informace o tom, jak je vystavena riziku budoucích změn v převládající úrovni úrokových sazeb. Změny v tržních úrokových sazbách mají přímý vliv na smluvně stanovené peněžní toky související s některými finančními aktivy a finančními závazky (riziko peněžních toků) a na reálnou hodnotu ostatních finančních aktiv a finančních závazků (cenové riziko).
65. Obsah informace o datu splatnosti nebo o datu změny úrokové sazby, nastane-li dříve, určí, jak dlouho bude úroková sazba pevná. Obsah informace o efektivní úrokové sazbě určí výši pevné úrokové sazby. Zveřejnění těchto informací v účetní závěrce jejímu uživateli umožňuje posoudit úrokové riziko, které dané účetní jednotce hrozí, a tedy i jeho potenciální přínosy či újmy. U nástrojů, jejichž úroková sazba se před splatností mění na tržní úrokovou sazbu, má větší význam uvedení data změny úrokové sazby než uvedení data splatnosti.
66. Informaci o smlouvou stanoveném datu změny úrokové sazby nebo datu splatnosti může účetní jednotka doplnit údaji o tom, kdy by podle předpokladu ke změně úrokové sazby či ke splacení mělo skutečně dojít, pokud se tento předpoklad liší od dat stanovených smlouvou. Tyto informace budou zvláště relevantní, pokud je například účetní jednotka s jistou mírou pravděpodobnosti schopna odhadnout výši hypotéčního úvěru s fixní úrokovou sazbou, který bude splacen před datem splatnosti, a použije tento údaj pro stanovení svého úrokového rizika. Tyto doplňující informace obsahují i údaje o tom, že účetní jednotka vychází z odhadu budoucích událostí provedeného vedením, a měly by vysvětlit předpoklady učiněné v souvislosti s datem změny úrokové sazby nebo datem splatnosti a míru jejich odlišnosti od dat stanovených smlouvou.
67. Účetní jednotka uvede, které z jejich finančních aktiv a finančních závazků:
- (a) jsou vystaveny cenovému riziku z titulu změn úrokových sazeb, jako jsou peněžní finanční aktiva a finanční závazky s pevnou úrokovou sazbou;
  - (b) jsou vystaveny riziku peněžních toků z titulu změn úrokových sazeb, jako jsou peněžní finanční aktiva a finanční závazky s pohyblivou úrokovou sazbou, která se mění spolu s tržní sazbou; a

- (c) nejsou vystaveny úrokovému riziku, jako například některé investice do majetkových cenných papírů.
68. Efektivní úroková sazba (efektivní výnos) peněžního finančního nástroje je sazba, která při použití pro výpočet současné hodnoty určuje účetní hodnotu finančního nástroje. Při výpočtu současné hodnoty se očekávané budoucí peněžní příjmy nebo výdaje přepočítají úrokovou sazbou, a to v období od data vykázání do následujícího data změny úrokových sazeb (data splatnosti), a dále se touto sazbou přepočítá očekávaná účetní hodnota (výše jistiny) k tomuto datu. U nástrojů s pevnou úrokovou sazbou vedených v umořovaných pořizovacích nákladech (amortized cost) tato sazba odpovídá historické úrokové sazbě. U nástrojů s pohyblivou úrokovou sazbou nebo u nástrojů vedených v reálné hodnotě tato sazba odpovídá stávající tržní sazbě. Efektivní úroková sazba se někdy nazývá míra výnosu do splatnosti nebo do příštího data změny úrokové sazby a představuje vnitřní výnosové procento nástroje v daném období.
69. Požadavek definovaný v odstavci 63(b) se týká dluhopisů, směnek a podobných peněžních finančních nástrojů, jejichž součástí jsou budoucí platby, které představují výnos pro držitele a náklad pro jejich emitenta a které vyjadřují hodnotu peněz v čase. Tento požadavek se netýká finančních nástrojů, jako jsou nepeněžní a derivátové nástroje, které nejsou úročeny stanovitelnou efektivní úrokovou sazbou. Vzhledem k tomu, že například finanční nástroje, jako úrokové deriváty, zahrnující swapy, dohody o forwardové sazbě a opce, jsou vystaveny cenovému riziku a riziku peněžních toků vyplývajícím ze změny tržních úrokových sazeb, není relevantní uvádět u nich v účetní závěrce efektivní úrokovou sazbu. Avšak informace o efektivní úrokové sazbě je relevantní pro hedgingové nebo „konverzní“ transakce, jako jsou úrokové swapy.
70. Úroková rizika spjatá s příslušnými finančními aktivy, jimž je účetní jednotka vystavena, mohou trvat i poté, co jsou tato aktiva vyňata z Výkazu o finanční situaci v důsledku takových transakcí, jako je sekuritizace. Nebo může být účetní jednotka vystavena úrokovému riziku v důsledku transakce, v souvislosti s níž nebylo ve Výkazu o finanční situaci uznáno žádné finanční aktivum ani finanční závazek, jako je závazek půjčit finanční prostředky za pevnou úrokovou sazbu nebo půjčky poskytnuté prvovýrobcům v obdobích sucha nebo jiné pomoci při pohromách. V takovém případě účetní jednotka uvede v účetní závěrce informace, které jejím uživatelům umožní pochopit podstatu a rozsah takového rizika. V případě sekuritizace nebo podobného převodu finančních aktiv, budou tyto informace obvykle zahrnovat povahu převedených aktiv, jejich deklarovanou jistinu, úrokovou sazbu, datum splatnosti a podmínky transakce, z níž přetrvávající úrokové riziko vyplývá. V případě závazku půjčit jinému subjektu finanční prostředky uvede účetní jednotka deklarovanou jistinu, úrokovou sazbu a datum splatnosti zapůjčených

finančních prostředků a významné podmínky transakce, z níž úrokové riziko vyplývá.

71. Určující pro to, zda informace prezentované o úrokovém riziku v účetní závěrce budou mít podobu souvislého textu, tabulek nebo budou kombinací obojího, bude povaha činností účetní jednotky a rozsah jejích transakcí s finančními nástroji. Pokud má účetní jednotka velký počet finančních nástrojů, které jsou vystaveny úrokovému riziku nebo riziku peněžních toků, může přijmout jeden nebo více níže uvedených přístupů prezentace informací:
- (a) účetní hodnoty finančních nástrojů vystavených úrokovému riziku lze vykázat v tabulkách, a to po skupinách finančních nástrojů podle jejich doby splatnosti nebo doby změny úrokové sazby:
    - (i) do jednoho roku od data vykázání;
    - (ii) od jednoho roku do pěti let od data vykázání; a
    - (iii) na pět a více let od data vykázání.
  - (b) V případě, že míra úrokového rizika nebo jeho změny mají na výkonnost účetní jednotky významný vliv, je vhodné uvést podrobnější údaje. Účetní jednotka jakou je centrální výpůjční autorita může například zveřejnit samostatně skupiny finančních nástrojů podle jejich doby splatnosti nebo doby změny úrokové sazby:
    - (i) do jednoho měsíce od data vykázání;
    - (ii) od jednoho do tří měsíců od data vykázání; a
    - (iii) od tří do dvanácti měsíců od data vykázání.
  - (c) Účetní jednotka dále uvede, do jaké míry je vystavena riziku peněžních toků, a to tak, že v tabulce zveřejní souhrnně, bez ohledu na datum splatnosti, účetní hodnoty skupin finančních aktiv a finančních závazků s pohyblivou úrokovou sazbou.
  - (d) Informace o úrokových sazbách lze v účetní závěrce vykázat pro jednotlivé finanční nástroje nebo je možné udat vážený průměr sazeb nebo škálu sazeb pro každou třídu finančních nástrojů. Účetní jednotka také vyčlení do samostatných tříd finanční nástroje v různých cizích měnách či finanční nástroje, které se významně liší svým úvěrovým rizikem, pokud v důsledku těchto faktorů mají dané finanční nástroje významně odlišnou efektivní úrokovou sazbu.
72. V některých případech účetní jednotka poskytne užitečné informace o vystavení se úrokovému riziku tím, že uvede dopad hypotetických změn v tržních úrokových sazbách na reálnou hodnotu finančních nástrojů, budoucích výnosů a peněžních toků. Tato informace o citlivosti vůči

změnám úrokových sazeb může být založena na předpokladu 1% změny tržních úrokových sazeb k datu vykázání. Změna úrokové sazby má vliv na změnu výnosů a nákladů vyplývajících z finančního nástroje s pohyblivou úrokovou sazbou a na přínosy a újmy vyplývající ze změn reálné hodnoty finančního nástroje s pevnou úrokovou sazbou. Informaci o citlivosti vůči změnám tržní úrokové sazby je možné omezit pouze na údaje o přímém dopadu této změny na finanční nástroje držené k datu vykázání, protože nepřímý dopad této změny na finanční trhy a jednotlivé účetní jednotky není obvykle možné spolehlivě stanovit. V souvislosti s informací o citlivosti vůči změnám tržní úrokové sazby uvede účetní jednotka východiska, z nichž tyto informace vycházejí, včetně použitých významných předpokladů.

Úvěrové riziko

73. **U každé skupiny finančních aktiv a finančních závazků, uznaných i neuznaných, zveřejní účetní jednotka v účetní závěrce informace o vyšší úvěrového rizika, jemuž je vystaven, včetně:**
- (a) **částky, která co nejlépe vyjadřuje maximální vyšší úvěrového rizika k datu vykázání v případě, že druhá strana nesplní závazky vyplývající z daného finančního nástroje bez zohlednění reálné hodnoty jakéhokoli kolaterálu; a**
  - (b) **významné koncentrace úvěrového rizika.**
74. Účetní jednotka poskytuje informace o úvěrovém riziku proto, aby uživatelům umožnila posoudit, do jaké míry nesplnění závazků protistrany bude mít vliv na snížení budoucích příjmů plynoucích z finančních aktiv držených k datu vykázání. Tímto nesplněním závazků vzniká finanční ztráta, kterou účetní jednotka uznává ve Výkazu o finanční výkonnosti. Odstavec 73 na účetní jednotce nepožaduje, aby zveřejnila odhad pravděpodobnosti budoucí újmy.
75. Důvody, proč se zveřejňuje výše úvěrového rizika bez ohledu na potenciální výnosy z realizace zajištění kolaterálem (tedy tzv. hrubé úvěrové riziko účetní jednotky) jsou tyto:
- (a) poskytnout uživateli účetní závěrky jednotný základ pro posouzení úvěrového rizika jak u finančních aktiv uznaných, tak u finančních aktiv v neuznaných; a
  - (b) vzít v úvahu možnost, že se maximální riziko ztráty liší od účetní hodnoty uznaného finančního aktiva nebo od reálné hodnoty finančního aktiva neuznaného, které se jinak zveřejňují v účetní závěrce.
76. V případě uznaných finančních aktiv odpovídá výše úvěrového rizika účetní hodnotě aktiva uvedené ve Výkazu o finanční situaci, snížené o každou

příslušnou úpravu o související újmu. Například u úrokového swapu vedeného v reálné hodnotě bude maximální výše úvěrového rizika k datu vykazání rovna jeho účetní hodnotě, protože tato účetní hodnota se při současné úrokové sazbě rovná nákladům na reprodukci swapu v případě, že protistrana nesplní svůj závazek. V tomto případě není v účetní závěrce nutné uvádět jiné informace, než je údaj ve Výkazu o finanční situaci. Naproti tomu, jak to dokládají příklady v odstavcích 77 a 78, potenciální újma, která účetní jednotce v souvislosti s uznaným aktivem hrozí, se může od jeho účetní hodnoty, resp. od jiných zveřejněných částek, jako je reálná hodnota nebo výše jistiny, podstatně lišit. Za těchto okolností je nutné v souladu s požadavky definovanými odstavcem 73(a) zveřejnit doplňující údaje.

77. Finanční aktivum, u něhož existuje právně vymahatelný nárok kompenzovat je s finančním závazkem, nebude ve Výkazu o finanční situaci vykazáno v čisté výši, kromě případů, kdy má účetní jednotka v úmyslu závazek aktivem skutečně vyrovnat nebo souběžně aktivum realizovat a závazek vyrovnat. Nicméně účetní jednotka zveřejní existenci tohoto práva v účetní závěrce v rámci informací vyžadovaných odstavcem 73. Pokud má účetní jednotka například obdržet výnosy z realizace finančního aktiva ještě před vypořádáním stejně velkého nebo většího finančního závazku, u něhož má účetní jednotka právní nárok na kompenzaci, bude mít právo tento nárok uplatnit, a tím se vyhnout ztrátě v případě, že protistrana svůj závazek nesplní. Pokud však účetní jednotka na nesplnění závazku odpoví, nebo je pravděpodobné, že odpoví tak, že prodlouží lhůtu splatnosti finančního aktiva, a pokud tato lhůta bude delší, než je splatnost závazku, bude účetní jednotka vystavena úvěrovému riziku. Účetní jednotka zveřejní informace o existenci a důsledcích nároku na kompenzaci finančních aktiv a závazků a o době, kdy v souladu se stanovenými podmínkami má být finanční aktivum inkasováno, aby tak uživatele účetní závěrky informoval, o kolik se jejich úvěrové riziko sníží k určitému budoucímu datu. Pokud je finanční závazek, jehož se nárok na kompenzaci týká, splatný před inkasem finančního aktiva, je účetní jednotka v případě nesplnění závazku protistranou vystavena úvěrovému riziku rovnajícímu se celkové účetní hodnotě finančního aktiva.
78. Může nastat situace, že účetní jednotka uzavřela jednu nebo více dohod o celkovém zápočtu (master netting arrangement), jejichž cílem je snížit riziko ztráty z úvěrů, které však nesplňují kriteria pro kompenzaci aktiv a závazků. Pokud dohoda o celkovém zápočtu významně snižuje úvěrové riziko související s finančními aktivy, jež nejsou kompenzována s finančními závazky s toutéž protistranou, zveřejní účetní jednotka v účetní závěrce doplňující informace o důsledcích této dohody. V těchto doplňujících informacích bude uvedeno, že:
- (a) úvěrové riziko související s finančními aktivy, která jsou předmětem dohody o celkovém zápočtu, je eliminováno pouze do výše

finančního závazku splatného téže protistraně až poté, co budou tato finanční aktiva realizována; a

- (b) míra snížení celkového úvěrového rizika dohodou o celkovém zápočtu se může krátce po datu vykázání výrazně změnit, protože na výši tohoto rizika má vliv každá transakce, která je předmětem dohody o celkovém zápočtu.

Dále je vhodné, aby účetní jednotka v účetní závěrce zveřejnila podmínky dohody o celkovém zápočtu týkající se míry snížení úvěrového rizika.

79. V případě, že s neuznaným finančním aktivem není spojeno žádné úvěrové riziko, nebo pokud je maximální riziko rovno jistině, deklarované hodnotě, nominální hodnotě nebo jiné obdobné smlouvou stanovené částce finančního nástroje zveřejněné v souladu s požadavky definovanými v odstavci 54 nebo reálné hodnotě zveřejněné v souladu s požadavky definovanými v odstavci 84, není nutné uvádět ve Výkazu o finanční situaci žádné další informace vyžadované odstavcem 73(a). Avšak u některých neuznaných finančních aktiv se může maximální výše ztráty, která by byla uznána v případě, že protistrana nesplní svůj závazek, podstatně lišit od částek uvedených v účetní závěrce v souladu s požadavky odstavců 54 a 84. Například účetní jednotka může být oprávněna snížit ztráty, které jí hrozí, tak, že finanční aktivum neuznané ve Výkazu o finanční situaci kompenzuje s finančním závazkem neuznaným ve Výkazu o finanční situaci. V takovém případě se zveřejní kromě informací požadovaných odstavci 54 a 84 také informace požadované odstavcem 73(a).
80. Ručitel, který ručí za závazek jiného subjektu, se vystavuje úvěrovému riziku, které je nutné v souladu s odstavcem 73 v účetní závěrce zveřejnit. Taková situace může nastat například při sekuritizační transakci, v jejímž důsledku účetní jednotka zůstává vystavena úvěrovému riziku souvisejícímu s finančním aktivem, i když bylo z jeho Výkazu o finanční situaci vyňato. Pokud je účetní jednotka v souladu s rekurzním ustanovením smlouvy povinna odškodnit nabyvatele aktiva za související úvěrové ztráty, popíše v účetní závěrce charakter aktiva vyňatého ze svého Výkazu o finanční situaci, výši a načasování budoucích peněžních toků vyplývajících z aktiva na základě smlouvy, podmínky rekurzního závazku a maximální výši ztráty, která by na základě tohoto smluvního závazku mohla vzniknout. Podobně když místní veřejná správa ručí za závazky soukromého poskytovatele veřejné infrastruktury, zveřejní se maximální ztráta, která by mohla vzniknout na základě takového závazku v případě nesplnění závazku provozovatelem. (Viz též IAS 37 - Rezervy, podmíněná aktiva a podmíněné závazky)
81. Informace o koncentraci úvěrového rizika se zveřejní v případě, že není dostatečně zřejmá z jiných zveřejnění týkajících se charakteru a finanční pozice účetní jednotky a pokud by z úvěrového rizika vyplývaly pro účetní

- jednotku významné ztráty, nedostojí-li protistrana svým závazkům. Identifikace významné koncentrace závisí na posouzení provedeném vedením, při němž hraje roli celková situace účetní jednotky i dlužníků.
82. Ke koncentraci úvěrových rizik může dojít u jediného dlužníka nebo u skupiny dlužníků, kteří se vyznačují podobnými rysy a u nichž lze předpokládat, že jejich schopnost dostát svým závazkům bude ovlivněna podobnými změnami v ekonomických nebo jiných podmínkách. K faktorům, které vedou ke koncentraci rizik, patří povaha činností provozovaných dlužníkem, jako je odvětví, v němž působí, územní oblast, kde působí, nebo bonita dané skupiny dlužníků. Například státem vlastněný uhelný důl bude mít obvykle obchodní pohledávky z prodeje svých výrobků, u nichž je riziko nezaplacení způsobeno ekonomickými změnami v odvětví výroby elektřiny. Banka, která obvykle poskytuje úvěry v mezinárodním měřítku, může mít významný objem nesplacených úvěrů poskytnutých subjektům v méně rozvinutých zemích a její schopnost tyto úvěry získat zpět bude negativně ovlivněna místními ekonomickými podmínkami.
83. Zveřejnění o koncentraci úvěrového rizika obsahují popis společných rysů, které zakládají důvody pro vyčlenění dané skupiny a maximální výši úvěrového rizika souvisejícího se všemi uznanými i neuznanými finančními aktivy, která mají společně tyto rysy.

Reálná hodnota

84. **U každé skupiny finančních aktiv a finančních závazků, uznaných i neuznaných, zveřejní účetní jednotka informace o jejich reálné hodnotě. Pokud není kvůli nepřiměřené časové nebo finanční náročnosti schůdné s dostatečnou spolehlivostí reálnou hodnotu finančního aktiva nebo finančního závazku stanovit, tato skutečnost se zveřejní spolu s popisem hlavních rysů podkladového finančního nástroje, které jsou relevantní pro jeho reálnou hodnotu.**
85. Informace o reálné hodnotě aktiv a závazků se pro finanční účely běžně používají pro posouzení celkové finanční pozice účetní jednotky a pro rozhodnutí týkající se jednotlivých finančních nástrojů. Tyto informace jsou často důležité také pro uživatele účetní závěrky, protože odrážejí názor finančních trhů na současnou hodnotu očekávaných budoucích peněžních toků týkajících se daného nástroje. Informace o reálné hodnotě umožňují porovnat finanční nástroje s obdobnými ekonomickými charakteristikami, a to bez ohledu na to, jaký je jejich účel, kdy a kým byly emitovány a nabyty. Reálná hodnota je objektivním východiskem pro posouzení práce vedení, protože ukazuje, jaké výsledky přinesla jeho rozhodnutí koupit, prodat nebo si ponechat finanční aktiva či vytvořit, ponechat si či uhradit finanční závazky. Pokud účetní jednotka nevykazuje finanční aktiva či finanční

závazky ve Výkazu o finanční situaci v reálné hodnotě, uvede informaci o reálných hodnotách v dodatečných zveřejněních.

86. Reálnou hodnotu finančního aktiva nebo finančního závazku je možné určit několika všeobecně uznávanými metodami. Spolu s údajem o reálné hodnotě bude zveřejněna i metoda použitá pro její stanovení a významné předpoklady, ze kterých se při jejím určení vycházelo.
87. Definice reálné hodnoty je založena na předpokladu trvání, dále na tom, že neexistuje záměr ani nutnost ji likvidovat, významně omezit rozsah její činnosti nebo uskutečnit transakci za nepříznivých podmínek. Reálná hodnota tudíž není částka, kterou by účetní jednotka dostala nebo zaplatila při vynucené transakci, nedobrovolné likvidaci nebo při prodeji uskutečněném v tísní. Při stanovení reálné hodnoty svých finančních aktiv a závazků však účetní jednotka bere svou stávající situaci do úvahy. Například reálná hodnota finančního aktiva, které se účetní jednotka rozhodla v nejbližší budoucnosti prodat, je dána částkou, kterou předpokládá z tohoto prodeje získat. Na tuto částku bude mít vliv řada faktorů, jako například okamžitá likvidita a rozsah trhu s tímto aktivem.
88. Pokud je finanční nástroj obchodován na aktivním, likvidním trhu, je obvykle nejspolehlivějším důkazem o výši jeho reálné hodnoty kotovaná tržní cena. Kótovanou tržní cenu drženého aktiva nebo emitovaného závazku představuje obvykle aktuální nabídková cena kupujícího a tržní cenu aktiva, které má být předmětem nabytí, nebo drženého závazku představuje nabídková cena prodávajícího. Pokud takové ceny dostupné nejsou, může jako za důkaz pro stanovení reálné hodnoty sloužit cena poslední transakce, avšak pouze za předpokladu, že mezi datem uskutečnění transakce a datem vykazání nedošlo k významné změně ekonomických podmínek. V případě, že účetní jednotka má odpovídající pozici aktiv a závazků, může pro stanovení reálné hodnoty použít tržní cenu - střed.
89. Pokud obchodování na trhu nemá dostatečnou frekvenci, pokud se nejedná o náležitě zavedený trh (to je například případ některých obchodů přes přepážku) nebo pokud se ve srovnání s objemem oceňovaného finančního nástroje obchoduje jen s poměrně malým objemem, nemusí veřejně vyhlášená tržní cena dostatečně spolehlivě vyjadřovat reálnou hodnotu takového nástroje. V těchto případech, a rovněž pokud veřejně ohlášená tržní cena není dostupná, se v souladu s tímto standardem použijí pro stanovení reálné hodnoty s dostatečnou spolehlivostí různé techniky odhadu. K technikám běžně používaným na finančních trzích patří odkaz na aktuální tržní cenu jiného finančního nástroje, který je v zásadě srovnatelný s daným finančním nástrojem, analýza založená na diskontování budoucích peněžních toků nebo modely pro oceňování opcí. Při použití metody diskontovaných peněžních toků použije účetní jednotka diskontní sazbu stejnou, jako je převažující tržní úroková sazba u finančních nástrojů se zásadně stejnými podmínkami a vlastnostmi, včetně úvěrové bonity

dlužníka, zbývající doby, po níž je fixována úroková sazba, zbývající termíny splátek jistin a měna, v níž mají být platby realizovány.

90. Reálná hodnota finančního aktiva a finančního závazku, bez ohledu na to, zda byla stanovena podle jeho tržní hodnoty či jiným způsobem, se stanovuje bez snížení o náklady na výměnu nebo vyrovnání podkladového finančního nástroje. U finančních nástrojů obchodovaných na organizovaných likvidních trzích mohou být tyto náklady poměrně nevýznamné, u jiných nástrojů mohou být značné. Transakční náklady zahrnují daně a cla, poplatky a provize obchodním zástupcům, poradcům, makléřům nebo prodejům, dále odvody regulačním orgánům a burzám.
91. Pokud finanční nástroj není obchodován na organizovaném finančním trhu, nemusí být účetní jednotka schopna identifikovat konkrétní částku, představující přiměřený odhad jeho reálné hodnoty. V takovém případě může být vhodnější uvést v účetní závěrce určitý interval, na němž reálná hodnota daného finančního nástroje s největší pravděpodobností leží.
92. V případě, že informace o reálné hodnotě není v účetní závěrce uvedena, protože není schůdné ji dostatečně spolehlivě stanovit, je třeba poskytnout informace, které uživateli účetní závěrky pomohou posoudit případné rozdíly mezi účetní hodnotou finančního aktiva nebo finančního závazku a jejich reálnou hodnotou. Vedle vysvětlení příčin neuvedení reálné hodnoty a popisu základních rysů finančního nástroje, které jsou určující pro jeho hodnotu, je třeba poskytnout informaci, na jakých trzích je daný nástroj obchodován. V některých případech může být pro charakteristiku finančního nástroje dostačující uvést v účetní závěrce podmínky týkající se finančního nástroje uvedené v odstavci 54. Pokud k tomu má vedení důvody, může v účetní závěrce prezentovat svůj názor na vztah mezi reálnou hodnotou finančního aktiva a finančního závazku, kterou nebylo možné stanovit, a jeho účetní hodnotou.
93. Účetní hodnota na bázi historických nákladů u pohledávek a závazků, pro něž platí obvyklé obchodní podmínky, odpovídá jejich reálné hodnotě. Reálná hodnota vkladu, jehož splatnost není stanovena, bude rovna částce splatné na požádání k datu vykázání.
94. Informace o reálné hodnotě skupin finančních aktiv a finančních závazků, které nejsou ve Výkazu o finanční situaci vedeny v reálné hodnotě, bude poskytnuta tak, aby to umožňovalo porovnání jejich účetní a reálné hodnoty. Reálná hodnota těchto finančních aktiv a finančních závazků bude proto uvedena souhrnně podle tříd a kompenzována stejně, jako je kompenzována účetní hodnota těchto aktiv a závazků. Reálné hodnoty neuznaných finančních aktiv a finančních závazků se vykážejí jako třída nebo třídy odděleně od reálných hodnot uznaných položek a kompenzují se pouze v případě, že splňují kriteria pro kompenzaci pro finanční aktiva a finanční závazky uznané.

Finanční aktiva vedená v částce vyšší než reálná hodnota

95. **Pokud účetní jednotka vede jedno nebo více finančních aktiv v částce převyšující jeho reálnou hodnotu, zveřejní:**
- (a) **účetní hodnotu a reálnou hodnotu jednotlivého aktiva nebo vhodného seskupení aktiv; a**
  - (b) **důvody, proč účetní hodnota nebyla snížena, včetně povahy důkazů opravňujících vedení k názoru, že účetní hodnota bude zpět získána.**
96. Vedení posoudí, jakou částku lze z finančního aktiva získat zpět a zda je nutné jeho účetní hodnotu, je-li vyšší než reálná hodnota, snížit. Informace vymezené odstavcem 95 umožňují uživateli účetní závěrky pochopit, z čeho rozhodnutí vedení vycházelo, a posoudit, zda by nemohlo dojít ke změně podmínek, následkem nichž by v budoucnu došlo ke snížení účetní hodnoty příslušného aktiva. Pokud je to vhodné, informace požadované odstavcem 95(a) se vykáží podle skupin členěných dle důvodů vedoucích vedení k rozhodnutí účetní hodnotu nesnížit.
97. Účetní pravidla, jimiž se účetní jednotka řídí při vykazování poklesu hodnoty finančních aktiv a která zveřejní v souladu s požadavky odstavce 54, napomáhají uživateli účetní závěrky pochopit, proč je dané aktivum vedeno v částce převyšující jeho reálnou hodnotu. Účetní jednotka dále doloží, na základě čeho došlo vedení k závěru, že účetní hodnotu daného aktiva bude možné získat zpět. Například reálná hodnota úvěru s pevnou úrokovou sazbou, který má účetní jednotka v úmyslu držet až do splatnosti, může v důsledku zvýšení úrokových sazeb poklesnout pod jeho účetní hodnotu. Za těchto okolností věřitel nemusí snížit účetní hodnotu úvěru, protože nic nenasvědčuje tomu, že dlužník svůj závazek nesplní.

Hedging očekávaných budoucích transakcí

98. **Pokud účetní jednotka zachytila finanční nástroj jako zajištění rizik souvisejících s předpokládanými budoucími transakcemi, zveřejní:**
- (a) **popis předpokládaných budoucích transakcí, včetně časového období do jejich uskutečnění;**
  - (b) **popis zajišťovacího nástroje; a**
  - (c) **částku každého odloženého či neuznaného přínosu a újmy a předpokládaný okamžik, kdy budou uznány jako výnos nebo náklad.**
99. Z účetních pravidel účetní jednotky vyplývá, za jakých podmínek bude finanční nástroj zachycen jako zajištění, i způsob účtování a oceňování takového nástroje. Informace popsané v odstavci 98 umožňují uživateli účetní závěrky pochopit podstatu i dopad zajištění předpokládané budoucí

transakce. V případě, že zajištěná pozice zahrnuje několik budoucích transakcí nebo pokud bylo pro její zajištění použito několika finančních nástrojů, je tyto informace možné prezentovat souhrnně.

100. Částka zveřejněná v souladu s odstavcem 98(c) zahrnuje všechny časově rozlišené přínosy a újmy vyplývající z finančních nástrojů použitých pro účely hedgingu očekávaných budoucích transakcí, bez ohledu na to, zda jsou tyto přínosy a újmy uznány v účetních výkazech. Časově rozlišené přínosy nebo újmy mohou být buď nerealizované a přesto vykázané ve Výkazu o finanční situaci účetní jednotky v důsledku toho, že je zajišťovací nástroj veden v reálné hodnotě, nebo nevykázané, pokud je zajišťovací nástroj veden v pořizovacích nákladech, nebo mohou být realizované, pokud byl zajišťovací nástroj prodán nebo vypořádán. Avšak v žádném z těchto případů nejsou časově rozlišené přínosy a újmy vyplývající ze zajišťovacího nástroje vykázány ve Výkazu o finanční výkonnosti před dovršením zajišťovací transakce.

Další zveřejnění

101. Účetním jednotkám se doporučuje zveřejnit další informace, které by mohly přispět uživateli účetní závěrky k lepšímu pochopení finančních nástrojů. Je proto vhodné uvést takové údaje, jako:
- (a) celkovou výši změny reálné hodnoty finančních aktiv nebo závazků, která byla v daném účetním období uznána jako výnos nebo náklad;
  - (b) celkovou částku odloženého nebo neuznaného přínosu či újmy vyplývajících ze zajišťovacích nástrojů, které se netýkají hedgingu předpokládaných budoucích transakcí; a
  - (c) průměrnou roční souhrnnou účetní hodnotu uznaných finančních aktiv a finančních závazků, průměrnou roční hodnotu jistiny, deklarované hodnoty, pomyslné hodnoty nebo jiné podobné částky v neuznaných finančních aktiv a finančních závazků a průměrnou roční reálnou hodnotu finančních aktiv a finančních závazků, a to především v těch případech, kdy se částky k datu vykázání podstatně liší od částek v průběhu roku.

Přechodné ustanovení

102. **Nejsou-li dostupné srovnávací informace za předchozí období, nemusí být tyto informace zveřejněny, pokud je tento Mezinárodní účetní standard pro veřejný sektor přijat poprvé.**

Datum účinnosti

103. **Tento Mezinárodní účetní standard pro veřejný sektor nabývá účinnosti pro roční účetní závěrky týkající se období začínající 1. lednem 2003 nebo později. Dřívější uplatnění standardu se doporučuje.**

104. Pokud účetní jednotka přijme pro účely účetního výkaznictví aktuální bázi účetnictví definovanou Mezinárodními účetními standardy pro veřejný sektor po tomto datu účinnosti, použije tento standard pro roční účetní závěrku za období začínající datem přijetí nebo později.

Dodatek 1**Implementační příručka**

Tento dodatek je pouze ilustrativní a není součástí tohoto standardu. Účelem dodatku je napomoci sestavovatelům účetních závěrek rozpoznat ty aspekty standardu, které jsou pro ně relevantní.

Tato implementační příručka se čte pouze spolu se standardem. Čtenáři budiž upozorněni na to, že postupové diagramy a text obsažený v této příručce poskytují pouze obecný přehled požadavků tohoto standardu.

Požadavky IPSAS 15 - Přehled

Každá účetní jednotka bude muset přezkoumat odstavce 1-8 týkající se rozsahu působnosti a vzít v úvahu definici finančního nástroje a související výklad (odstavce 9-21), aby určila, jestli je standard použitelný a zda tato jednotka drží finanční nástroje.

Pro účetní jednotky, které mají pouze finanční aktiva, jsou v tomto standardu důležité odstavce 48-101 (zveřejnění).

Pro účetní jednotky, které mají pouze finanční závazky, jsou v tomto standardu důležité odstavce 22–28 a 36–38 (prezentace), a odstavce 48–72, 84–94 a 98–101 (zveřejnění).

Pro účetní jednotky, které mají pouze nástroje vlastního kapitálu, jsou v tomto standardu důležité odstavce 22–28 a 36–38 (prezentace), a odstavce 50–62 a 98–101 (zveřejnění).

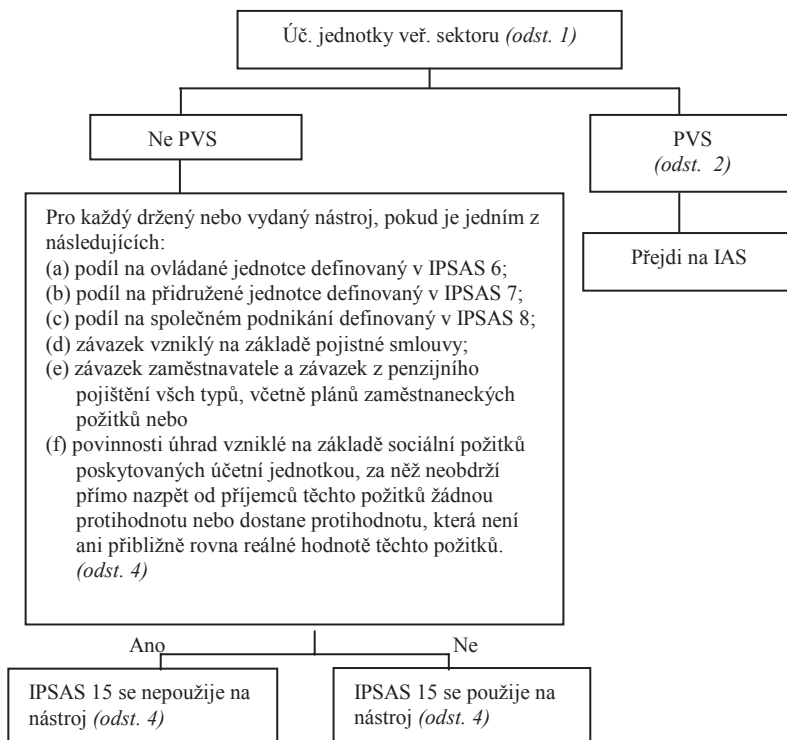
Pokud účetní jednotky drží jak finanční aktiva, tak finanční závazky, jsou pro ně dalšími důležitými odstavci 39–47 (prezentace).

Pokud účetní jednotky drží jak finanční závazky, tak čistá aktiva/vlastní kapitál, jsou pro ně dalšími důležitými odstavci 29–35 (prezentace).

Srovnávací informace se požadují u všech nástrojů (viz IPSAS 1, „Předkládání účetní závěrky“, odstavce 60–63) kromě roku, ve kterém se poprvé zavádí IPSAS, pokud nejsou dostupné (odstavec 102).

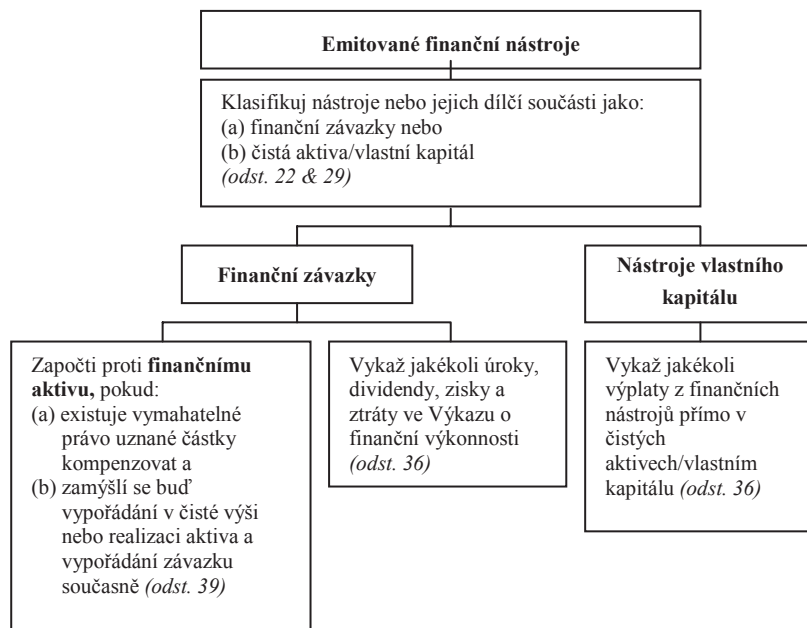
Shrnutí použitelnosti standardu a jeho požadavků na prezentaci a zveřejnění

Tento oddíl poskytuje přehled požadavků týkajících se finančních aktiv, finančních závazků a nástrojů vlastního kapitálu. Následující postupové diagramy poukazují na klíčové odstavce tohoto standardu tištěné tučným písmem.

Rozsah standardu**Rozsah**

Tento standard se použije na účetní jednotky veřejného sektoru, které vykazují na akruální bázi účetnictví. Podniky veřejné správy (PVS) jsou vyloučeny z rozsahu působnosti IPSAS (odstavec 2), avšak „Předmluva k mezinárodním účetním standardům pro veřejný sektor“ vysvětluje, že PVS používají IFRS. Tento IPSAS také vyřazuje finanční nástroje těch typů, které jsou uvedeny v odstavci 4 tohoto standardu, z toho, aby naplňovaly pravidla pro zveřejnění a prezentaci vymezená tímto standardem. Komentář k těmto vyloučeným finančním nástrojům lze nalézt v odstavcích 5-8.

Prezentace — Emitované finanční nástroje

Tento standard stanovuje požadavky na prezentaci finančních nástrojů. Finanční nástroje mohou být klasifikovány jako finanční aktiva, finanční závazky nebo nástroje vlastního kapitálu. Tyto termíny jsou definovány v odstavci 9 standardu. Další pojednání objasňující tyto definované termíny a co finanční nástroj tvoří se nachází v komentujících odstavcích 10–21. Příklady finančních nástrojů zahrnutých do rámce tohoto standardu jsou začleněny do dodatku 2, odstavců A3–A16.

Klasifikace

Standard na emitentovi finančních nástrojů požaduje, aby klasifikoval tyto nástroje nebo jejich dílčí součásti jako finanční závazek nebo jako čistá aktiva/vlastní kapitál (odstavec 22). Komentáře v odstavcích 23–28 poskytují uživatelům vodítko pro rozlišení podstaty finančních nástrojů tak, aby všem uživatelům napomohly zajistit soulad při klasifikaci. Dodatek 2, odstavce A18–A21 poskytují příklady nástrojů, které se klasifikují jako závazky nebo jako čistá aktiva/vlastní kapitál.

Je pravděpodobné, že jen málo účetních jednotek veřejného sektoru bude emitovat složené finanční nástroje (odstavec 30). Standard požaduje, aby tam, kde jsou takové nástroje emitovány, byly finanční závazky a čistá aktiva/vlastní kapitál klasifikovány a vykázány samostatně (odstavec 29). Komentující odstavce 31–33 a dodatek 2, odstavce A22 a A23, pojednávají o různých případech, u nichž je nutná oddělená klasifikace. Odstavce 34 a 35 uvádějí dvě metody, jimiž sestavovatelé mohou určit

účetní hodnotu složek složeného nástroje, a dodatek 2, odstavec A24, demonstruje na příkladu, jak určit hodnoty těchto složek.

Úroky, dividendy, újmy a přínosy

Standard stanovuje, kdy je položka klasifikována jako výnos nebo náklad nebo jako přímé snížení čistých aktiv/vlastního kapitálu (odstavec 36). Dalším vodítko a objasňující komentář týkající se této klasifikace se nachází v odstavcích 37 a 38.

Kompenzace

Standard nařizuje, kdy může účetní jednotka ve Výkazu o finanční situaci kompenzovat finanční aktivum a finanční závazek (odstavec 39). Dodatečný komentář obsahuje vysvětlení rozdílu mezi kompenzací nástrojů a vynětím nástroje (odstavec 41), pojednání o podmínkách, které musí být splněny před kompenzací (odstavce 42-45) a poskytuje příklady situací, kdy kompenzace není možná (odstavce 46 a 47). Odstavec 40 obsahuje příklad na to, kdy má být nástroj kompenzován, a to s poznámkou, že za jiných okolností je vhodné samostatné vykázání jako aktiva nebo závazku v souladu s vlastnostmi tohoto nástroje. Dodatek 2, odstavec A25 uvádí, že se „syntetický nástroj“ se složkami finančního aktiva a finančního závazku nesmí kompenzovat, pokud nejsou splněna kritéria pro kompenzaci, podrobně rozvedena v odstavci 39.

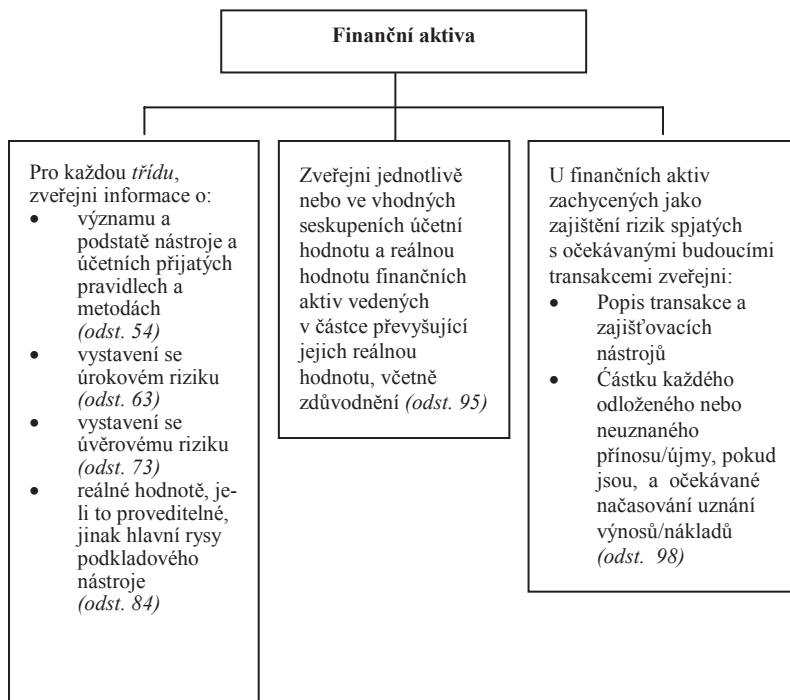
Další diskuse týkající se povolené kompenzace a zveřejnění takovýchto případů se nachází v odstavcích 77, 78 a 94.

Zveřejnění

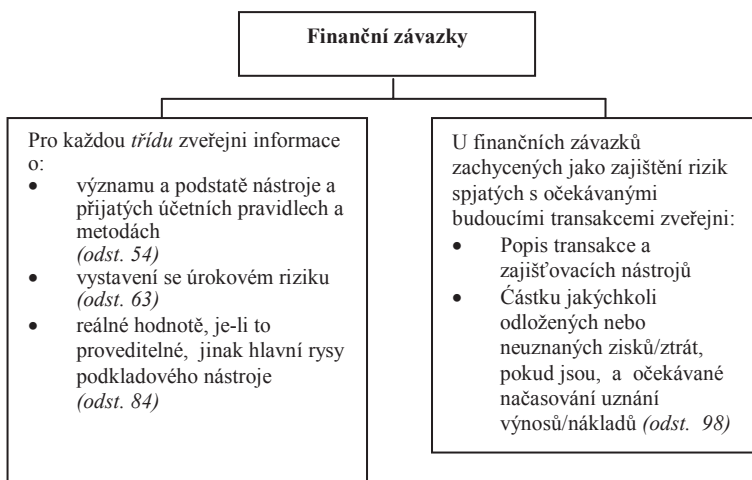
Zásady řízení rizik

Účetní jednotka popíše svá finanční rizika, cíle a zásady řízení finančních rizik (odst. 50).

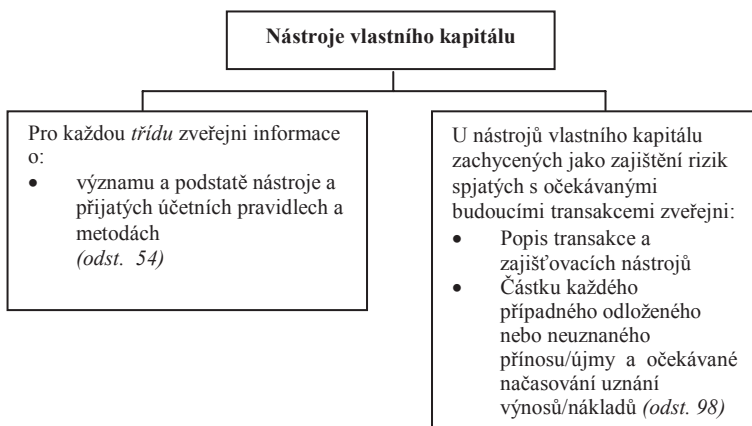
Zveřejnění finančních aktiv

Zveřejnění finančních závazků

Zveřejnění nástrojů vlastního kapitálu

Komplexní příklad na zveřejnění finančních nástrojů vyžadovaná tímto standardem se nachází v dodatku 3.

Riziko

Diskuse o různých formách rizik spjatých s finančními nástroji se nachází v odstavci 49 tohoto standardu. Zatímco standard požaduje zveřejnění cílů a zásad řízení rizik (odstavec 50), připojené komentující odstavce 51–53 ukazují, že kromě přesně vymezených požadavků podle odstavce 50 je formát, umístění a míra podrobnosti předmětem úsudku vedení.

Podmínky a účetní pravidla

Standard požaduje zveřejnit informace o rozsahu a povaze finančních nástrojů a použitých účetních pravidlech a metodách (odstavec 54). Komentující odstavce 55–62, a dodatek 2, odstavce A26 a A27, vysvětlují, které typy informací jsou vhodné a situace, pro něž je zveřejnění oprávněné.

Úrokové riziko

Důvody pro zveřejnění informací o vystavení se úrokovému riziku požadovaných v odstavci 63 and vysvětlení typů zveřejňovaných informací se nachází v komentujících odstavcích 64–70. Prezenciaci těchto informací jsou věnovány odstavce 71 a 72.

Úvěrové riziko

Důvody pro zveřejnění informací o úvěrovém riziku spjatém s finančními aktivy účetní jednotky se nachází v odstavcích 74 a 75 tohoto standardu. Komentující odstavce 76–83 poskytují čtenářům příklady a diskusi o situacích, kdy jsou žádoucí nebo oprávněné dodatečné informace o úvěrovém riziku.

Reálná hodnota

Odstavec 85 vysvětluje, proč standard vyžaduje zveřejnění informací o reálné hodnotě. Diskuse týkající se stanovení výše reálné hodnoty se nachází v odstavcích 86–91 a 93 tohoto standardu.

Odstavec 84 poskytuje sestavovatelům úlevu od povinnosti zveřejnit informace o reálné hodnotě pro každou třídu finančních aktiv a finančních závazků tehdy, je-li to neschůdné, pokud jde o čas nebo náklady. Diskuse týkající se úlevy a informace ke zveřejnění lze nalézt v komentujícím odstavci 92.

Pokud jsou třídy finančních aktiv a finančních závazků vedeny v jiné než jejich reálné hodnotě, odstavec 94 uvádí, že informace mají být poskytnuty způsobem, který umožní srovnání účetní hodnoty a reálné hodnoty.

Finanční aktiva vedená v částce převyšující reálnou hodnotu

V některých případech vedení rozhodne nesnižovat účetní hodnotu finančního aktiva na jeho reálnou hodnotu. Odstavec 95 vyžaduje v takových případech určitá zveřejnění. Odstavce 96 a 97 obsahují diskusi o tomto problému.

Hedging očekávaných budoucích transakcí

Odstavec 98 vyžaduje, aby byla určitá zveřejnění týkající se finančních nástrojů použitých pro zajištění rizik spjatých s očekávanými budoucími transakcemi. Odstavec 99 vysvětluje proč jsou tato zveřejnění důležitá. Rovněž vysvětluje, kdy takové informace mohou být prezentovány souhrnně. Odstavec 100 objasňuje typy položek, které by měly být zahrnuty do působnosti odstavce 98(c), který je věnován zveřejnění každého odloženého nebo neuznaného přínosu nebo újmy.

Další zveřejnění

Standard vede sestavovatele k tomu, aby zveřejnili informace, od nichž se očekává, že umožní uživatelům lepší pochopení finančních nástrojů. Příklady takových zveřejnění jsou zahrnuty v odstavci 101.

Dodatek 2**Příklady použití standardu**

Tento dodatek je pouze ilustrativní a není součástí tohoto standardu. Jeho účelem je ukázat použití standardu a přispět k objasnění jeho smyslu.

- A1. Tento dodatek vysvětluje a ilustruje některé aspekty aplikace tohoto standardu na běžné typy finančních nástrojů. Příklady mají pouze ilustrativní charakter a nejsou nutně jedinou možnou aplikací tohoto standardu v daném případě. Změna některých faktorů v uvedených příkladech může vyústit ve zcela odlišný způsob vykazování daného finančního nástroje i v jeho rozdílnou prezentaci v účetní závěrce. Tento dodatek se v uvedených příkladech nezabývá aplikací všech požadavků definovaných tímto standardem. Rozhodující platnost mají ustanovení standardu.
- A2. Tento standard se nezabývá uznáváním a oceňováním finančních nástrojů. V dále uvedených příkladech se předpokládají určité účtovací a oceňovací postupy, ty však nejsou tímto standardem požadovány.

Definice

Běžné typy finančních nástrojů, finančních aktiv a finančních závazků

- A3. Peníze jsou finančním aktivem, protože představují nástroj směny, a jsou tudíž základem pro oceňování všech transakcí a pro jejich vykazování v účetní závěrce. Vklady v bankách nebo podobných finančních institucích jsou finančním aktivem, protože představují smluvní právo vkladatele získat peněžní prostředky od této instituce zpět nebo vystavit pro účely úhrady finančního závazku ve prospěch věřitele šek či jiný podobný nástroj až do výše vkladu.
- A4. Běžné příklady finančních aktiv, jež představují smluvní právo v budoucnu získat peněžní prostředky, a finančních závazků, jež představují odpovídající smluvní závazek v budoucnu peněžní prostředky zaplatit, jsou:
- (a) obchodní pohledávky a závazky;
  - (b) směnky k inkasu a dlužné směnky;
  - (c) poskytnuté a přijaté úvěry; a
  - (d) přijaté a vystavené dluhopisy.

Ve všech případech smluvní právo jedné strany peněžní prostředky získat (nebo její závazek zaplatit) odpovídá smluvnímu závazku druhé strany zaplatit (nebo získat peněžní prostředky).

- A5. Jiný typ finančního nástroje vzniká v případě, kdy ekonomický prospěch, který jedna smluvní strana získá a druhá se ho vzdá, je finančním aktivem jiným než peněžními prostředky. Například směnka, která má být vypořádána dodáním dluhopisů s vysokým ratingem, dává svému držiteli smluvní právo získat a emitentovi smluvní závazek dodat dluhopisy, nikoliv peněžní prostředky. Dluhopisy jsou finančním aktivem, protože představují závazek emitenta vyplatit peněžní prostředky. Také tato směnka je tudíž finančním aktivem pro svého držitele a finančním závazkem pro svého emitenta.
- A6. V souladu s IPSAS 13 se o finančním leasingu účtuje jako o prodeji s odloženým datem splatnosti. Smlouva o leasingu se primárně považuje za nárok pronajímatele získat a za smluvní závazek nájemce zaplatit částky, které se v zásadě rovnají splátkám jistiny a úroků stanoveným leasingovou smlouvou. Pronajímatel zaúčtuje částku, kterou obdrží na základě leasingové smlouvy, nikoliv pronajatý majetek jako takový. Naproti tomu operativní pronájem se primárně považuje za otevřenou smlouvu, na jejímž základě se pronajímatel zavázal poskytnout nájemci po určitou dobu aktivum výměnou za úplatu, která odpovídá poplatku za poskytované služby. V tomto případě pronajímatel účtuje dále o pronajatém aktivu, nikoliv o částce, kterou v budoucnu na základě smlouvy obdrží. Z tohoto důvodu se finanční leasing za finanční nástroj považuje, operativní pronájem nikoliv (s výjimkou některých aktuálně splatných částek).

Nástroje vlastního kapitálu

- A7. Nástroje vlastního kapitálu nejsou obvykle emitovány účetními jednotkami veřejného sektoru s výjimkou částečně privatizovaných PVS. K nástrojům vlastního kapitálu patří kmenové akcie, některé typy přednostních akcií, opční poukázky a opce na úpis nebo nákup kmenových akcií emitující účetní jednotky. Povinnost účetní jednotky emitovat vlastní nástroj vlastního kapitálu výměnou za finanční aktiva jiného subjektu pro ni nepředstavuje potenciálně nepříznivé podmínky, protože v jejím důsledku dochází k navýšení čistých aktiv/vlastního kapitálu, nikoliv ke ztrátě účetní jednotky. Možnost, že stávající držitelé podílů na vlastním kapitálu účetní jednotky budou další emisí považovat za snížení reálné hodnoty jejich obchodních podílů, pro samotnou účetní jednotku nepříznivé podmínky nepředstavuje.
- A8. Opce nebo jiný podobný nástroj nabytý účetní jednotkou, jenž jí dává právo na zpětný odkup vlastních nástrojů vlastního kapitálu, není finančním aktivem účetní jednotky. Účetní jednotka uplatněním této opce nezíská peněžní prostředky ani jiné finanční aktivum. Uplatnění opce není pro účetní jednotku potenciálně výhodné, protože jeho důsledkem je snížení vlastního kapitálu a odliv aktiv. Jakákoliv změna vlastního kapitálu zaúčtovaná účetní jednotkou na základě zpětného odkupu či zrušení vlastního nástroje vlastního kapitálu představuje převod nástroje vlastního

kapitálu mezi jeho držiteli, kteří se svého kapitálového podílu vzdali, a těmi, kteří jej nadále drží. Nejedná se tedy o zisk ani ztrátu účetní jednotky.

Derivátové finanční nástroje

- A9. Při uzavření smlouvy o derivátovém finančním nástroji získává jedna strana smluvní nárok vyměnit finanční aktivum s druhou stranou za podmínek, které jsou pro ni potenciálně příznivé, nebo vzniká smluvní závazek jedné strany vyměnit s druhou stranou finanční aktivum za podmínek, které jsou pro ni potenciálně nepříznivé. Některé nástroje zahrnují současně jak právo, tak závazek vyměnit finanční aktivum. Protože podmínky výměny finančního aktiva jsou stanoveny již při vzniku derivátového nástroje, může v souvislosti se změnami cen na finančních trzích dojít k tomu, že tyto podmínky se do budoucna vyvinou buď příznivě, nebo nepříznivě.
- A10. Prodejná nebo kupní opce na výměnu finančních nástrojů dává svému držiteli právo získat v budoucnu potenciální ekonomický prospěch vyplývající ze změn v reálné hodnotě podkladového finančního nástroje. Naproti tomu emitent opce na sebe bere závazek vzdát se potenciálního budoucího ekonomického prospěchu nebo nést potenciální ztráty budoucího ekonomického prospěchu vyplývající ze změn v reálné hodnotě podkladového finančního nástroje. Smluvní právo držitele opce a závazek emitenta splňují definici finančního aktiva a finančního závazku. Jako podkladový finanční nástroj použitý pro účely opční smlouvy může sloužit jakékoliv finanční aktivum, včetně akcií a úročených finančních nástrojů. Součástí opce může být podmínka, že její emitent musí vydat dluhový nástroj, nikoliv převést finanční aktivum. I v takovém případě bude podkladový finanční nástroj finančním aktivem držitele, pokud bude opce uplatněna. Právo držitele opce vyměnit aktivum za potenciálně výhodných podmínek a závazek emitenta opce vyměnit aktivum za potenciálně nevýhodných podmínek nejsou totožné s podkladovým aktivem, které je předmětem opce. Podstata práva držitele a závazku emitenta není ovlivněna pravděpodobností uplatnění opce. Opční právo nakoupit nebo prodat jiné aktivum než finanční (jako například komoditu) nezakládá vznik finančního aktiva ani finančního závazku, protože nesplňuje požadavky definice týkající se přijetí nebo dodání finančního aktiva nebo výměny finančních nástrojů.
- A11. Jiným příkladem derivátového finančního nástroje je forwardová smlouva na dobu šesti měsíců, v níž se jedna smluvní strana (kupující) zaváže zaplatit částku 1 000 000 za 1 000 000 nominální hodnoty státního dluhopisu s pevnou úrokovou sazbou a druhá strana (prodávající) se zaváže dodat 1 000 000 nominální hodnoty státního dluhopisu s pevnou úrokovou sazbou za částku 1 000 000. Během tohoto šestiměsíčního období mají obě smluvní strany smluvní právo, resp. smluvní závazek vyměnit si finanční nástroje. Pokud se tržní cena státních dluhopisů zvýší nad 1 000 000, budou podmínky výhodné pro kupujícího a nevýhodné pro prodávajícího; jestliže

tržní cena poklesne pod 1 000 000, situace bude opačná. Kupující má jak smluvní právo (finanční aktivum) podobné smluvnímu právu vyplývajícímu z držené kupní opce, tak smluvní závazek (finanční závazek) podobný závazku vyplývajícímu z vystavené prodejní opce. A podobně, jako je tomu u opcí, také tato smluvní práva a závazky jsou finančními aktivy a finančními závazky a existují nezávisle na podkladových finančních nástrojích (dluhopisech a peněžních prostředcích, jež budou předmětem výměny). Významný rozdíl mezi forwardovou a opční smlouvou však spočívá v tom, že u forwardové smlouvy mají obě smluvní strany ke stanovenému datu závazek, který musí splnit, zatímco u opční smlouvy se držitel opce může rozhodnout, zda vůbec a kdy své právo uplatní.

- A12. Právo, resp. závazek vyměnit si v budoucnu finanční aktiva vzniká na základě celé řady dalších typů derivátových nástrojů. Patří sem například úrokové a měnové swapy, úrokový cap, collar a floor, úvěrové závazky, směnky či akreditivy. Smlouvu o úrokovém swapu je možné považovat za obměnu forwardové smlouvy s tím, že se smluvní strany dohodly na sérii budoucích výměn peněžních prostředků, přičemž částka hrazená jednou smluvní stranou je vypočítána na základě pohyblivé úrokové sazby a částka hrazená druhou smluvní stranou na základě pevné úrokové sazby. Další variantou forwardových smluv jsou futures, které se liší tím, že se jedná o standardizované smlouvy obchodovatelné na burzách.

Komoditní smlouvy a finanční nástroje spjaté s komoditou

- A13. Jak je uvedeno v odstavci 18 tohoto standardu, smlouvy, které lze vypořádat výhradně přijetím nebo dodáním aktiva, jež má fyzickou podobu (například opční smlouvy, futures nebo forwardové smlouvy na dodávky stříbra), nejsou finančními nástroji. Tento charakter má celá řada komoditních smluv. Některé z nich mají standardní formu a jsou obchodovány na organizovaných trzích podobně jako derivátové finanční nástroje. Například komoditní futures je možné pohotově kupovat a prodávat za peníze, protože jsou kótovány na burze a jejich držitel se může mnohokrát změnit. Avšak smluvní strany nakupující a prodávající takovou smlouvu ve skutečnosti obchodují s podkladovou komoditou. Skutečnost, že je komoditní smlouvu velice snadno možné koupit nebo prodat za peníze a že lze závazek obdržet nebo dodanou komoditu vyrovnat peněžními prostředky, nemění podstatu charakteru této smlouvy tak, aby zakládala vznik finančního nástroje.
- A14. Smlouva, jejímž předmětem je přijetí nebo dodání aktiva, které má fyzickou podobu, nezakládá vznik finančního aktiva u jedné smluvní strany, ani finančního závazku u druhé smluvní strany. Výjimku představují případy, kdy se převod finančních prostředků uskuteční až po převodu aktiva, což je příklad nákupu nebo prodeje zboží na obchodní úvěr.

- A15. Některé smlouvy se týkají komodit, nicméně nejsou vyrovnávány fyzickým přijetím nebo dodáním komodity, ale finančními prostředky, jejichž výše je stanovena vzorcem definovaným smlouvou, nikoliv pevnou částkou. Například nominální hodnotu určitého dluhopisu lze vypočítat tak, že se tržní cenou ropy k datu splatnosti dluhopisu ocení určité její množství. Nominální hodnota dluhopisu vychází z ceny komodity, ale bude vyrovnána peněžními prostředky. Taková smlouva je finančním nástrojem.
- A16. Definice finančního nástroje zahrnuje také smlouvu, na jejímž základě vzniká kromě finančního aktiva a závazku také nefinanční aktivum nebo závazek. Na základě takové smlouvy má jedna smluvní strana opční právo vyměnit si s druhou stranou finanční aktivum za nefinanční aktivum. Například dluhopis, jehož hodnota je stanovena na základě ceny ropy, dává svému držiteli právo na pravidelné fixní úrokové platby a na jednorázovou pevně stanovenou částku k datu splatnosti. Současně má jeho držitel opční právo nominální částku vyměnit za určité množství ropy. Atraktivnost uplatnění opce se bude v průběhu doby měnit, a to v závislosti na reálné hodnotě ropy, jež bude determinovat koeficient výměny ropa/peníze (cenu směny) u daného dluhopisu. Vzhledem k finančnímu aktivu držitele a finančnímu závazku emitenta je dluhopis finančním nástrojem, a to bez ohledu na další typy aktiv a závazků, které v souvislosti s ním vznikají.
- A17. Tento standard sice není výslovně určen pro komoditní a jiné podobné typy smluv, které nesplňují definici finančního nástroje, nicméně účetní jednotka musí zvážit, zda by bylo vhodné řídit se ustanoveními tohoto standardu týkajícími se zveřejňování informací také v souvislosti s těmito typy smluv.

Závazky a čistá aktiva/vlastní kapitál

- A18. I když není pro účetní jednotky veřejného sektoru obvyklé emitovat nástroje vlastního kapitálu, v případech, kdy takové nástroje jsou emitovány, je zpravidla poměrně snadné klasifikovat finanční nástroje buď jako závazek, nebo jako čistá aktiva/vlastní kapitál. K nástrojům vlastního kapitálu patří kmenové akcie a opce, u nichž v případě, že budou uplatněny, bude jejich emitent nucen emitovat kmenové akcie. Z kmenových akcií nevyplývá závazek emitenta převést na akcionáře aktiva. Výjimku představují případy, kdy se emitent formálně zaváže k dodání aktiv a je tím vůči akcionářům právně vázán. Tento případ může nastat v situaci, kdy valná hromada schválila vyplácení dividend nebo kdy je účetní jednotka rušena a aktiva, která zůstanou po vyrovnání závazků, budou rozdělena mezi akcionáře.

„Stálé“ dluhové nástroje

- A19. Stálé dluhové nástroje, jako například stálé obligace, dluhopisy nebo kapitálové poukázky, dávají svému držiteli smluvní právo na platby úroků k určitým termínům po neomezeně dlouhou dobu, přičemž držitel takového dluhového nástroje nemá nárok na vrácení jistiny nebo toto právo má za

podmínek, které návrat jistiny činí značně nepravděpodobným nebo vzdáleným. Účetní jednotka například vydá finanční nástroj, na jehož základě je povinna každoročně vyplácet určitou částku rovnající se deklarovanému osmiprocentnímu úroku z deklarované nominální hodnoty nebo jistiny v částce 1 000. Za předpokladu, že tržní úroková sazba pro daný nástroj k datu jeho emise činí 8 %, bere na sebe emitent smluvní závazek vyplácet v budoucnu úroky z reálné hodnoty (současné hodnoty) 1 000. Držitel a emitent finančního nástroje mají oba jak finanční aktivum, tak finanční závazek v částce 1 000 a trvalý související roční úrokový výnos, resp. náklad 80.

Přednostní akcie

- A20. Přednostní akcie je možné emitovat s různými právy. Při klasifikaci akcií do finančních závazků nebo do nástrojů vlastního kapitálu účetní jednotka posoudí charakter souvisejících práv, aby rozhodla, zda nevykazují základní rysy finančního závazku. Například přednostní akcie s právem zpětného odkupu k určitému datu nebo podle uvážení držitele splňuje definici finančního závazku v případě, že emitent má závazek převést na držitele akcie finanční aktivum. Neschopnost emitenta splnit závazek zpětného odkupu přednostních akcií k datu stanovenému smlouvou, ať už z důvodu nedostatku finančních prostředků, nebo kvůli statutárním omezením, neruší platnost tohoto závazku. Opční právo emitenta zpětně odkoupit akcie nespĺňuje definici finančního závazku, protože emitent nemá současný závazek převést na akcionáře finanční aktivum. Zpětný odkup akcií totiž závisí výhradně na vůli emitenta. Závazek však může vzniknout, když emitent akcií uplatní své opční právo, obvykle formálním oznámením akcionářům o svém záměru akcie zpět odkoupit.
- A21. Pokud u přednostních akcií právo zpětného odkupu neexistuje, bude jejich zařazení vycházet z posouzení jiných práv, která jsou s nimi spojena. Pokud výplaty držitelům přednostních akcií, kumulativních i nekumulativních, závisí na rozhodnutí emitenta, jedná se o nástroj vlastního kapitálu.

Složené finanční nástroje

- A22. Ustanovení odstavce 29 tohoto standardu se týkají pouze omezených skupin složených finančních nástrojů pro účely odděleného vykázání závazkového a kapitálového komponentu ve Výkazu o finanční situaci. Odstavec 29 se nezabývá složenými finančními nástroji z hlediska jejich držitelů.
- A23. Běžným typem složeného finančního nástroje je dlužný cenný papír s vloženou konverzní opcí, například dluhopis převoditelný na kmenové akcie emitenta. V souladu s odstavcem 29 tohoto standardu musí emitent takového finančního nástroje od prvotního zachycení vykazovat ve Výkazu o finanční situaci odděleně závazkovou složku a složku kapitálovou.

- (a) Závazek emitenta vyplácet pravidelně úroky a jistinu představuje finanční závazek, který existuje až do doby konverze finančního nástroje. Na počátku se bude reálná hodnota závazkového komponentu rovnat současné hodnotě smluvně stanovených budoucích peněžních toků diskontovaných tržní úrokovou sazbou momentálně uplatňovanou u srovnatelných finančních nástrojů, tj. u finančních nástrojů, z nichž vyplývají přibližně stejné peněžní toky, které mají stejné podmínky, ale které nenesou možnost konverze.
- (b) Kapitálovou složku představuje vložená opce na konverzi závazku na čistá aktiva/vlastní kapitál emitenta. Reálná hodnota opce zahrnuje její časovou hodnotu a její vnitřní hodnotu, pokud existuje. Vnitřní hodnota opce nebo jiného derivátového finančního nástroje je částka, o kterou reálná hodnota podkladového finančního nástroje přesahuje smluvní cenu, za kterou bude podkladový nástroj pořízen, emitován, prodán nebo vyměněn. Časová hodnota derivátového nástroje je jeho reálná hodnota snižená o jeho vnitřní hodnotu. Časová hodnota souvisí s dobou zbývajícím do splatnosti nebo ukončení platnosti derivátového nástroje a zahrnuje výnos, jehož se držitel derivátového nástroje vzdal tím, že jej přestal držet, náklady, jímž se držitel derivátového nástroje vyhnul tím, že nemusel podkladový nástroj financovat, a hodnotu pravděpodobnosti, že vnitřní hodnota derivátového nástroje se do data jeho splatnosti zvýší kvůli kolísání reálné hodnoty podkladového nástroje. Není obvyklé, aby opce vložená do převoditelného dluhopisu, či jiného podobného nástroje měla již k datu emise nějakou vnitřní hodnotu.

A24. Odstavec 34 tohoto standardu popisuje oceňování komponentů finančního nástroje při jeho výchozím uznání. Níže uvedený příklad podrobněji dokumentuje, jak lze toto ocenění provádět.

Na počátku roku 1 vydá účetní jednotka 2 000 převoditelných dluhopisů. Splatnost dluhopisů je 3 roky a jejich nominální hodnota je 1 000 za kus. Celkové příjmy z emise tedy činí 2 miliony. Úrok je splatný jednou ročně zpětně při nominální roční úrokové sazbě 6 %. Každý dluhopis je možné kdykoliv do splatnosti přeměnit na 250 kmenových akcií.

V době emise dluhopisů činí tržní úroková sazba u obdobného typu dluhových nástrojů bez konverzní opce 9 %. K datu emise je tržní hodnota jedné kmenové akcie 3. Dividendy, které budou v následujících třech letech do splatnosti dluhopisů vyplaceny, činí podle odhadu 0,14 na akcii na konci každého roku. Bezriziková roční úroková sazba na dobu tří let je 5 %.

Zbytkové ocenění kapitálové složky:

Podle této metody se nejprve oceňuje závazková složka a rozdíl mezi výnosy z emise dluhopisů a reálnou hodnotou závazku se následně zaúčtuje jako kapitálová složka. Současná hodnota kapitálové složky se vypočítá na

základě diskontní sazby ve výši 9%, což je, jak je uvedeno výše, tržní úroková sazba pro podobné dluhopisy, s nimiž však nejsou spojena žádná konverzní práva.

Současná hodnota jistiny — 2 000 000 splatná ke konci třetího roku	1 544 367
Současná hodnota úroku — 120 000 splatná ročně zpětně po tři roky	<u>303 755</u>
Závazková složka celkem	1 848 122
Složka kapitálová (rozdílově)	<u>151 878</u>
Příjem z emise dluhopisů	<u><u>2 000 000</u></u>

Oceňování složky čistých aktiv/vlastního kapitálu modelem oceňování opce:

Pro přímé stanovení reálné hodnoty konverzní opce, tedy nikoliv prostým odpočtem, jak je to uvedeno výše, lze použít modely pro oceňování opce. Tyto modely jsou finančními institucemi často používány pro oceňování běžných transakcí. Existuje jich celá řada, jedním z nejznámějších je například model Black-Scholesův. Každý z těchto modelů má navíc řadu variant. Níže uvedený příklad dokumentuje aplikaci jedné verze Black-Scholesova modelu, která využívá tabulky běžně dostupné v ekonomických učebnicích a dalších pramenech. Níže uvádíme jednotlivé kroky aplikace tohoto modelu.

Nejprve je nutné vypočítat dvě částky, které se do tabulek pro ocenění opce dosadí:

- (a) Standardní odchylka proporcionálních změn reálné hodnoty podkladového aktiva týkajícího se opce násobená druhou odmocninou doby trvání opce.

Tato částka se týká pravděpodobnosti příznivých (i nepříznivých) změn v hodnotě podkladového aktiva, v daném případě kmenových akcií účetní jednotky emitující převoditelné dluhopisy. Kolísání návratnosti podkladového aktiva se odhaduje podle standardní odchylky návratnosti. Čím je standardní odchylka vyšší, tím vyšší je také reálná hodnota opce. V tomto příkladu se předpokládá, že standardní odchylka roční návratnosti aktiv činí 30%. Doba trvání konverzních práv je tři roky. Standardní odchylka proporcionálních změn reálné hodnoty násobená druhou odmocninou doby trvání opce tedy činí:

$$0,3 \times \sqrt{3} = \underline{0,5196}$$

- (b) Poměr reálné hodnoty podkladového aktiva k současné hodnotě ceny uplatnění opce.

Tato částka vyjadřuje poměr mezi současnou hodnotou podkladového aktiva a pořizovací cenou, kterou držitel opce musí zaplatit, aby podkladové aktivum získal, a souvisí s vnitřní hodnotou opce. Čím je vyšší tato částka, tím je vyšší i reálná hodnota kupní opce. V tomto příkladě je tržní cena jedné akcie k datu emise obligací 3. Tato tržní cena se sníží o současnou hodnotu dividend, které by měly být po dobu trvání opce vyplaceny, protože výplata dividend snižuje reálnou hodnotu akcií, a tím reálnou hodnotu opce. Současná hodnota dividend v částce 0,14 na akcii na konci každého roku diskontovaná bezrizikovou úrokovou sazbou 5 % činí 0,3813. Současná hodnota podkladového aktiva tedy činí:

$$3 - 0,3813 = 2,6187 \text{ na akcii}$$

Současná hodnota realizační ceny opce činí 4 na akcii, při diskontování, za předpokladu, že dluhopisy budou přeměněny na akcie k datu splatnosti, bezrizikovou úrokovou sazbou 5 % po dobu tří let, nebo 3,4554. Poměr tedy činí:

$$2,6187 : 3,4554 = \underline{0,7579}$$

Opce u převoditelných dluhopisů je typem kupní opce. Jak vyplývá z tabulky pro oceňování kupní opce, u dvou výše vypočtených částek (tj. 0,5196 a 0,7579) činí reálná hodnota opce přibližně 11,05 % reálné hodnoty podkladového aktiva.

Ocenění konverzní opce lze tedy vypočítat takto:

$$0,1105 \times 2,6187 \text{ na akcii} \times 250 \text{ akcií na dluhopis} \times 2\,000 \text{ dluhopisů} = \underline{144\,683}$$

Součet reálné hodnoty dluhové složky složeného finančního nástroje výše vypočtené metodou současné hodnoty a reálné hodnoty opce stanovené podle Black-Scholesova oceňovacího modelu pro opce nedává 2 000 000, které by měly příjmy z emise konvertibilních dluhopisů činit (například $1\,848\,122 + 144\,683 = 1\,992\,805$). Drobný rozdíl je možné úměrně rozdělit mezi reálné hodnoty obou složek, takže získáme reálnou hodnotu závazkové složky ve výši 1 854 794 a reálnou hodnotu opce ve výši 145 206.

Kompenzace finančního aktiva a finančního závazku

A25. Tento standard nepředepisuje zvláštní metodu řešení tak zvaných „syntetických nástrojů“, což jsou skupiny několika samostatných finančních nástrojů, jejichž smyslem je napodobovat vlastnosti jednoho finančního nástroje. Účetní jednotka může například mít dlouhodobý úvěr s pohyblivou sazbou, který kombinuje s úrokovým swapem, na jehož základě dostává platby s pohyblivou úrokovou sazbou a vyplácí platby s pevnou úrokovou sazbou. Kombinace těchto finančních nástrojů „syntetizuje“ vlastnosti dlouhodobého úvěru s pevnou úrokovou sazbou. Každá z těchto složek „syntetického nástroje“ představuje samostatné smluvní právo nebo závazek s vlastními smluvními podmínkami a každou je možné samostatně převést na jiný subjekt nebo vypořádat. Současně je každá z těchto složek vystavena rizikům, která se mohou lišit od rizik, jež hrozí ostatním složkám. Tu složku „syntetického nástroje“, která je aktivem, není proto možné kompenzovat se složkou závazkovou a vykázat ji ve Výkazu o finanční situaci v čisté výši, pokud nejde o případy, kdy tyto složky splňují kritéria pro kompenzaci definovaná v odstavci 39 tohoto standardu. To však není časté. Je třeba zveřejnit důležité informace o všech finančních nástrojích, které jsou součástí „syntetického nástroje“, jako by takový „syntetický nástroj“ neexistoval. Je však možné, aby účetní jednotka zveřejnila i vztahy mezi těmito jednotlivými finančními nástroji (viz odstavce 58 tohoto standardu).

Zveřejnění

A26. V odstavci 60 tohoto standardu jsou uvedeny některé případy, kdy je účetní jednotka povinna zveřejnit použitá účetní pravidla. Účetní jednotka má vždy na výběr ze dvou či více účetních přístupů. Níže uvedený text rozvádí podrobněji případy uvedené v odstavci 60 a uvádí další příklady, kdy je účetní jednotka povinna zveřejnit použitá účetní pravidla.

- (a) Účetní jednotka nabývá nebo vydává finanční nástroj, u něhož je splnění závazků obou smluvních stran odloženo, resp. tyto závazky jsou splněny jen částečně (často uváděná jako otevřená smlouva). Předmětem takového finančního nástroje může být výměna určitých aktiv, přičemž její uskutečnění je vázáno na uskutečnění nějaké budoucí události. Například na základě smluvního práva či závazku vyplývajícího z forwardové smlouvy nedojde k transakci s podkladovým nástrojem až do data realizace smlouvy. Přesto takové smluvní právo i závazek je finančním aktivem, resp. finančním závazkem. Na základě poskytnuté finanční záruky na sebe ručitel nebere žádný závazek vůči držiteli záruky, dokud dlužník své povinnosti plní. Nicméně záruka je finančním závazkem ručitele, protože zakládá smluvní povinnost ručitele vyměnit finanční nástroj (obvykle peněžní prostředky) za jiný (pohledávku za dlužníkem) za podmínky, které jsou pro ručitele potenciálně nepříznivé.

- (b) Účetní jednotka může uskutečnit transakci, která je co do formy přímým nabytím nebo prodejem finančního nástroje, přitom však nezahrnuje i převod souvisejícího ekonomického prospěchu. To je případ repo smluv a reverzních repo smluv. Může nastat i opačný případ, kdy účetní jednotka nabude nebo na jiný subjekt převede podíl na určitém finančním nástroji, přitom se však u dané transakce co do formy nejedná o nabytí ani prodej. Například u finančních půjček poskytnutých bez postihu může účetní jednotka využít pohledávek přijatých jako kolaterál a příjem z těchto zastavených pohledávek používat výlučně pro účely splacení půjčky.
- (c) Účetní jednotka může neúplně převést na jiný subjekt určité finanční aktivum nebo převést pouze jeho část. Při sekuritizaci si například účetní jednotka pořídí nebo na jiný subjekt převede jen část budoucího ekonomického prospěchu souvisejícího s daným finančním nástrojem.
- (d) Účetní jednotka může mít povinnost nebo záměr spojit dva nebo více finančních nástrojů, a tím vytvořit specifické aktivum, které použije pro uspokojení určitých specifických závazků. Příklady mohou být zvláštní typ svěřenecké správy („in substance defeasance“ trust), u níž účetní jednotka převede určitá aktiva, která mají být použita pro vyrovnání závazku, na jiný subjekt, avšak nikoli na věřitele, dále zatížení aktiv zástavním právem pro účely výlučného krytí finančních závazků, které nebudou uhrazeny třetí stranou (non-recourse secured financing), či dohoda o umořovacím fondu (sinking fund arrangements).
- (e) Účetní jednotka může používat různé techniky řízení finančních rizik, které jsou zaměřeny na jejich minimalizaci. K těmto technikám patří například zajištění, konverze úrokové sazby z pohyblivé na pevnou, resp. z pevné na pohyblivou, diverzifikace rizik, sdílení rizik, záruky a další typy pojištění rizik (včetně záruk a dohod zprošťujících odpovědnosti). Tyto techniky snižují pouze určité riziko z řady různých finančních rizik souvisejících s finančním nástrojem a obsahují předpoklad dodatečné, avšak pouze částečné kompenzace rizik.
- (f) Účetní jednotka může pomyslně spojit dva nebo více samostatných finančních nástrojů do „syntetického nástroje“ též pro jiné účely než ty, které jsou definovány v bodech (d) a (e) výše.
- (g) Účetní jednotka může nabýt nebo emitovat finanční nástroj na základě transakce, u níž je výše protihodnoty za finanční nástroj nejistá. To je případ nepeněžní protihodnoty nebo výměny několika položek.

- (h) Účetní jednotka může nabýt nebo emitovat dluhopis, vlastní směnku nebo jiný peněžní nástroj se stanovenou hodnotou nebo úrokovou sazbou, která se liší od tržní úrokové sazby, jíž by byl jinak takový nástroj úročen. K takovým finančním nástrojům patří bezkupónový dluhopis či úvěry poskytnuté za příznivých podmínek, které však zahrnují i jinou než peněžní protihodnotu, například nízkouročené půjčky zaměstnancům.
- A27. V odstavci 61 tohoto standardu je uvedeno několik případů vykazování na bázi pořizovacích nákladů, kdy účetní jednotka zveřejní informace o použitých účetních pravidlech. Pokud není jisté, jaké částky účetní jednotka získá realizací peněžních finančních aktiv, či zda nedojde ke snížení reálné hodnoty finančního aktiva pod jeho účetní hodnotu z jiných příčin, uvede účetní jednotka pravidla pro stanovení:
- (a) kdy snižuje účetní hodnotu aktiva;
  - (b) na jakou částku snižuje účetní hodnotu aktiva;
  - (c) jak bude uznáván každý výnos z takového aktiva; a
  - (d) zda bude v budoucnu, pokud dojde ke změně podmínek, opět možné účetní hodnotu zvýšit.

Dodatek 3**Příklady požadavků na zveřejnění**

Tento dodatek je pouze ilustrativní a není součástí tohoto standardu. Jeho účelem je ukázat použití standardu a přispět k objasnění jeho smyslu. Tento dodatek demonstruje ekonomickou jednotku, která zahrnuje určité množství částečně privatizovaných PVS, které emitovaly převoditelné směnky a přednostní akcie.

Poznámka X1. Přehled účetních pravidel (výňatek)*Obchodní pohledávky*

Obchodní pohledávky jsou vedeny v původní fakturované částce snížené o provedený odhad pochybných pohledávek založený na analýze všech neuhrazených částek ke konci roku. Nedobytné pohledávky jsou odepsány, jakmile jsou identifikovány.

Investice

Účasti v podobě kótovaných a nekótovaných cenných papírů, které nejsou podíly na ovládaných jednotkách a přidružených jednotkách v konsolidované účetní závěrce, jsou uznány v pořizovacích nákladech a dividendový výnos je uznáván ve Výkazu o finanční výkonnosti, když se stane dividendou pohledávkou.

Jistina bezkupónových dluhopisů je počítána na základě diskontování peněžního toku spjatého s konečnou splátkou investice. Diskont je umořován po celé období až do splatnosti. Diskontní sazba je implicitní sazbou dané transakce.

Výpůjčky

Úvěry a dluhopisy jsou vedeny ve výši jejich jistiny, což je současná hodnota budoucích peněžních toků spjatých s pokrytím tohoto dluhu. Úrok je časově rozložen po období, kdy dluh existuje, a je vykazován jako součást ostatních závazků.

U emise převoditelných směnek je reálná hodnota závazkové složky, která představuje budoucí povinnost zaplatit jistinu a úrok držiteli, vypočtena na základě tržní úrokové sazby pro podobné nepřevoditelné směnky. Zbytková částka představující reálnou hodnotu konverzní opce je zahrnuta do vlastního kapitálu jako ostatní kapitálové cenné papíry, aniž by se uznávala jakákoli změna hodnoty této opce v následujících obdobích. Závazek je zahrnut do výpůjček a je veden na bázi umořovaných pořizovacích nákladů (amortized cost) se směnečnými úroky vykazovanými jako výpůjční náklady na bázi efektivního výnosu do té doby, dokud závazek nezanikne buď převodem nebo uplynutím doby splatnosti směnek.

Umořitelné přednostní akcie, které zajišťují povinný zpětný odkup nebo jsou vyplatitelné na základě držitelovy opce, jsou začleněny do závazků, neboť jsou svou podstatou výpůjčkou. Dlužné dividendy z těchto akcií jsou uznány ve Výkazu o finanční výkonnosti jako úrok a finanční náklad na aktuálním základě.

Derivátové finanční nástroje

Účetní jednotka vstupuje do dohod o měnovém forwardu a úrokovém swapu.

Čistá částka pohledávky nebo závazku z úrokového swapu je postupně uznávána během období až do vypořádání. Tato uznaná částka je zachycena jako úprava úroku a finančních nákladů během období a zahrnuta mezi ostatní pohledávky nebo ostatní závazky ke každému datu vykazání.

Poznámka X2. Řízení finančního rizika*Faktory finančního rizika*

Činnosti účetní jednotky jsou vystaveny rozmanitým finančním rizikům, včetně dopadů změn tržních cen na trhu akcií a dluhopisů, změn směnných kursů cizích měn a změn úrokových sazeb. Program řízení celkového rizika účetní jednotky je zaměřen na nevypočitatelnost finančních trhů a snaží se minimalizovat potenciální nepříznivé dopady na finanční výkonnost účetní jednotky. Účetní jednotka používá derivátových finančních nástrojů, jako jsou úrokové swapy a kontrakty v cizí měně k zajištění určitých rizik.

Řízení rizik provádí centrální finanční agentura (Finanční správa) podle pravidel přijatých její Správní radou a v souladu s obezřetnou směrnicí vydanou Ministerstvem financí. Finanční správa rozpoznává, vyhodnocuje a zajišťuje finanční rizika v úzké spolupráci s provozními jednotkami. Rada vydává písemně zásady pro řízení celkového rizika, jakož i zásady pokrývající specifické oblasti, jako je měnové riziko, úrokové riziko, úvěrové riziko, použití derivátových finančních nástrojů a investičního přebytku likvidity.

Úrokové riziko

Výnosy a provozní peněžní toky účetní jednotky jsou v podstatě nezávislé na změnách tržních úrokových sazeb. Účetní jednotka nemá významná úročitelná aktiva. Zásadou účetní jednotky je udržovat přibližně 80 % svých výpůjček v nástrojích s pevnou úrokovou sazbou. Ke konci roku jich bylo 75 % s pevnou úrokovou sazbou. Účetní jednotka si občas vypůjčuje i za pohyblivé sazby a používá úrokových swapů jako například zajištění peněžních toků z budoucích úrokových plateb, což má ekonomický dopad na převod výpůjček z pohyblivých sazeb na sazby pevné. Úrokové swapy umožňují účetní jednotce zvýšit dlouhodobé výpůjčky s pohyblivými sazbami a později je převést na sazby fixní, které jsou nižší než ty pevné sazby, které by si účetní jednotka vypůjčila přímo. Úrokové swapy umožňují účetní jednotce domluvit se s ostatními stranami na výměně rozdílu mezi částkami fixní smluvní sazby a pohyblivé úrokové sazby vypočtené z dohodnuté částky pomyslné jistiny, a to v určitých (většinou čtvrtletních) intervalech.

Úvěrové riziko

Účetní jednotka nemá podstatnou koncentraci úvěrového rizika. U derivátů a peněžních transakcí se omezuje na takové protistrany, které jsou vysoce kvalitními

finančními institucemi. Účetní jednotka má tu zásadu, že limituje výši úvěrové expozice vůči jediné finanční instituci.

Riziko likvidity

Obezřetné řízení rizika likvidity zahrnuje udržování dostatečného objemu peněžních prostředků a obchodovatelných cenných papírů, dostupnost financování pomocí přiměřeného objemu závazných úvěrových příslibů a schopnost uzavírat tržní pozice. Finanční správa usiluje o udržování pružnosti při financování tím, že má dohodnuté disponibilní závazné úvěrové linky.

Odhady reálných hodnot

Reálná hodnota veřejně obchodovaných derivátů a cenných papírů k obchodování a realizovatelných cenných papírů vychází z kótovaných tržních cen k datu vykázání. Reálná hodnota úrokových swapů je vypočtena jakou současná hodnota odhadnutých budoucích peněžních toků. Reálná hodnota měnového forwardu je stanovena za použití forwardových tržních směnných kursů k datu vykázání.

Při odhadu reálných hodnot neobchodovaných derivátů a jiných finančních nástrojů používá účetní jednotka rozmanité metody a vychází z předpokladů, které se zakládají na stávajících tržních podmínkách ke každému dni vykázání. Kótované tržní ceny nebo kotace obchodníků stejných nebo podobných nástrojů jsou používány pro dlouhodobé dluhy. Jiné techniky, jako jsou modely oceňování opcí a odhad diskontované hodnoty budoucích peněžních toků, jsou použity pro stanovení reálných hodnot ostatních finančních nástrojů.

O nominálních hodnotách finančních aktiv snížených o jakoukoli ve prospěch zúčtovanou úpravu a o nominálních hodnotách finančních závazků, u obojího se splatností kratší než jeden rok, se předpokládá, že se blíží jejich reálným hodnotám. Reálná hodnota finančních závazků pro účely zveřejnění je odhadnuta pomocí diskontování budoucích smluvních peněžních toků běžnou úrokovou sazbou, kterou má účetní jednotka dostupnou pro podobné finanční nástroje.

Poznámka X3. Finanční nástroje*(i) Podrozvahové derivátové nástroje*

Účetní jednotka používá derivátové finanční nástroje v rámci svých provozních aktivit, aby zajistila své vystavení se riziku kolísání úrokových sazeb a směnných kursů.

Smlouvy o úrokovém swapu

Úvěry účetní jednotky v současnosti mají průměrnou pohyblivou úrokovou sazbu 8,5 %. To je zásada, jíž je část úvěrů chráněna od vystavení se riziku rostoucích úrokových sazeb. Účetní jednotka tudíž vstupuje do smluv o úrokovém swapu, podle nichž se zavazuje přijmout úrok ve variabilní sazbě a platit úrok v pevné sazbě. Smlouvy jsou vypořádány na čisté bázi a čistá pohledávaná částka nebo čistá dlužná částka k datu vykazání jsou zahrnuty v ostatních pohledávkách nebo ostatních závazcích.

Smlouvy vyžadují vypořádání čistého pohledávaného nebo dlužného úroku každých 90 dní. Data vypořádání se shodují s daty, k nimž je splatný úrok podkladového dluhu.

V současné době otevřené swapy pokrývají přibližně 60% (20X1–40%) neuhrazené jistiny úvěrů a jejich vypršení je načasováno stejně jako každá splátka úvěru, která se stane splatnou. Pevná úroková míra je v rozmezí mezi 7,8 % a 8,3 % (20X1– 9,0 % a 9,6 %) a pohyblivé sazby se pohybují mezi 0,5 % a 1,0 % nad sazbou u 90 denní bankovní poukázkou, která k datu vykazání činila 8,2 % (20X1– 9,4 %).

Výše pomyslné jistiny a období vypršení smluv o úrokovém swapu k 30. červnu 20X2 jsou:

	20X2	20X1
	tis. USD	tis. USD
Méně než 1 rok	30	20
1–2 roky	250	170
2–3 roky	250	170
3–4 roky	300	80
4–5 roky	180	–
	1 010	440

Smlouvy o měnovém forwardu

System osobní železniční dopravy je právě podstatně modernizován. V zemi A a v zemi B byl nakoupen nový železniční park. Aby se účetní jednotka pojistila před

fluktuací směnného kursu, vstoupila do smlouvy o měnovém forwardu na nákup cizí měny A (CMA) a cizí měn B (CMB).

Splatnost ze smluv je načasovaná k očekávanému datu dodávky železničního parku. Smlouvy pokrývají nákupy očekávané v následujícím účetním období.

Podrobnosti o nevypořádaných smlouvách k datu vykazání:

Nákup CM _A	Prodej domácí měny		Průměrný směnný kurs	
	20X2	20X1	20X2	20X1
	tis. USD	tis. USD		
Splatnost				
0–6 měsíců	2 840	3 566	0,7042	0,7010
6–12 měsíců	4 152	1 466	0,7225	0,6820

Nákup CM _B	Prodej domácí měny		Průměrný směnný kurs	
	20X2	20X1	20X2	20X1
	tis. USD	tis. USD		
Splatnost				
0–6 měsíců	4 527	2 319	0,6627	0,6467
6–12 měsíců	–	1 262	–	0,6337

Protože tyto smlouvy zajišťují očekávané budoucí nákupy, všechny nerealizované přínosy a újmy z těchto smluv spolu s pořizovacími náklady na tyto smlouvy jsou odloženy a budou uznány v ocenění podkladové transakce. Všechny přínosy a újmy ze zajišťovacích smluv ukončených před datem splatnosti se zahrnují do odložených položek, pokud se stále očekává, že k související zajišťované transakci dojde.

(ii) Vystavení se úvěrovému riziku

Úvěrové riziko spojené s finančními aktivy účetní jednotky, která byla vykazána ve Výkazu o finanční situaci, jinými než investice do akcií, je obvykle vyjádřeno účetní hodnotou očištěnou o všechny rezervy na pochybné pohledávky.

Cizí směnky a bezkupónové dluhopisy, které byly nakoupeny s diskontem vzhledem k nominální hodnotě, jsou vykazány ve Výkazu o finanční situaci v nižší částce, než je částka realizovatelná k datu splatnosti. Za vystavení se účetní jednotky celkovému úvěrovému riziku může být také považován rozdíl mezi účetní hodnotou a realizovatelnou částkou.

Uznaná finanční aktiva konsolidované účetní jednotky zahrnují částky pohledávek vzniklé z nerealizovaných přínosů z derivátových finančních nástrojů. Pro podrozvahové finanční nástroje, včetně derivátových, které jsou proveditelné, vzniká úvěrové riziko také z možných selhání protistran při plnění jejich závazků plynoucích z příslušných smluv k datu splatnosti. Významné vystavení se riziku vzniká ze smluv o měnových forwardech a konsolidovaná účetní jednotka je vystavena riziku újmy v případě, že protistrany selžou při dodání nasmlouvaných částek. Následující částky jsou pohledávky (ekvivalenty domácí měny) k datu vykazání:

	20X2	20X1
	tis. USD	tis. USD
Domácí měna	2 073	1 422
Cizí měna	11 599	8 613

(iii) Vystavení se úrokovému riziku

Vystavení se úrokovému riziku účetní jednotkou a vážený průměr úrokové sazby podle období splatnosti jsou uvedeny v následující tabulce. Na úrokové sazby použité pro každou třídu aktiv nebo závazků odkazují jednotlivé poznámky k účetním výkazům [není zde ukázáno].

Riziková expozice vzniká převážně u aktiv a závazků s pohyblivou úrokovou sazbou, jelikož účetní jednotka hodlá držet aktiva a závazky s pevnou sazbou do splatnosti.

FINANČNÍ NÁSTROJE: ZVEŘEJNĚNÍ A PREZENTACE

	Pohyblivá úrok. sazba tis. USD	1 rok a méně tis. USD	Od 1 do 5 roků tis. USD	Více než 5 let tis. USD	Neúročené tis. USD	Celkem tis. USD
20X2						
Finanční aktiva						
Peníze a depozita	3 952	–	–	–	250	4 202
Pohledávky	–	386	416	860	5 523	7 185
Ostatní finanční aktiva – investice	–	–	260	–	1 400	1 660
	<u>3 952</u>	<u>386</u>	<u>676</u>	<u>860</u>	<u>7 173</u>	<u>13 047</u>
Vážený průměr úrokové sazby	7.85%	8.77%	8.69%	8.82%		
Finanční závazky						
Bankovní přečerpání a úvěry	2 880	–	–	–	–	2 880
Obchodní a jiní dlužníci	–	–	–	–	3 145	3 145
Dlužné směňky	–	250	–	–	–	250
Převoditelné směňky	–	–	–	1 800	–	1 800
Vyplacitelné přednosti akcie	–	–	–	1 000	–	1 000
Ostatní úvěry	–	50	180	200	–	430
Dluhopisy	–	200	300	1 500	–	2 000
Závazky z pronájmu	–	80	350	145	–	575
Úrokové swapy*	(1 010)	30	980	–	–	–
	<u>1 870</u>	<u>610</u>	<u>1 810</u>	<u>4 645</u>	<u>3 145</u>	<u>12 080</u>
Vážený průměr úrokové sazby	8.64%	8.94%	9.24%	7.95%		
Čistá finanční aktiva (závazky)	<u>2 082</u>	<u>(224)</u>	<u>(1 134)</u>	<u>(3 785)</u>	<u>4 028</u>	<u>967</u>

* Pomyslné částky jistin.

	Pohyblivá úrok. sazba tis. USD	1 rok a méně tis. USD	Od 1 do 5 roků tis. USD	Více než 5 let tis. USD	Neúročené tis. USD	Celkem tis. USD
20X1						
Finanční aktiva						
Peníze a depozita	2 881	–	–	–	200	3 081
Pohledávky	–	156	70	250	4 059	4 535
Ostatní finanční aktiva – investice	–	–	–	–	500	500
	<u>2 881</u>	<u>156</u>	<u>70</u>	<u>250</u>	<u>4 759</u>	<u>8 116</u>
Vážený průměr úrokové sazby	8.75%	9.20%	9.83%	5%		
Finanční závazky						
Bankovní přečerpání a úvěry	3 150	–	–	–	–	3 150
Obchodní a jiní dlužníci	–	–	–	–	2 412	2 412
Dlužné směňky	–	130	–	–	–	130
Vyplacitelné přednosti akcie	–	–	–	1 000	–	1 000
Ostatní úvěry	–	50	100	–	–	150
Dluhopisy	–	1 000	800	1 200	–	3 000
Závazky z pronájmu	–	75	365	210	–	650
Úrokové swapy*	(440)	20	420	–	–	–
	<u>2 710</u>	<u>1 275</u>	<u>1 685</u>	<u>2 410</u>	<u>2 412</u>	<u>10 492</u>
Vážený průměr úrokové sazby	9.98%	10.28%	10.23%	10.25%		
Čistá finanční aktiva (závazky)	<u>171</u>	<u>(1 119)</u>	<u>(1 615)</u>	<u>(2 160)</u>	<u>2 347</u>	<u>(2 376)</u>

* Pomyslné částky jistin.

*(iv) Čistá reálná hodnota finančních aktiv a závazků**Rozvahová*

Čistá reálná hodnota peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů a neúročených peněžních finančních aktiv a finančních závazků účetní jednotky se blíží jejich účetní hodnotě.

Čistá reálná hodnota ostatních peněžních finančních aktiv a finančních závazků vychází z tržních cen, pokud existuje trh, nebo se zakládá na diskontování očekávaných budoucích peněžních toků běžnou úrokovou sazbou pro aktiva a závazky s podobným rizikovým profilem.

Investice do nástrojů vlastního kapitálu obchodované na organizovaných trzích jsou oceněny na základě převažujících tržních cen k datu vykázání. Čistá reálná hodnota pro neobchodované investice do nástrojů vlastního kapitálu je odhadnuta Finanční správou na základě podkladových čistých aktiv, budoucích udržitelných výdělků a jakýchkoli zvláštních okolností týkajících se příslušné investice.

Podrozvahová

Účetní jednotka se pojistila proti jakýmkoli ztrátám, které by mohly vzniknout v souvislosti s akciovými podíly na určitých společnostech, které nespádají do veřejné správy. Čistá reálná hodnota pojištění byla vzata jako rozdíl mezi účetní hodnotou a čistou reálnou hodnotou těchto akcií.

Kupní opce poskytující nespřízněné straně volbu nabýt podíl na Inter-Provincial Airlines nevýhodná (out-of-the money) a její čistá reálná hodnota je nevýznamná.

Dluhopisy, jejichž podstata se stala předmětem anulace a u nichž účetní jednotka zaručila, splacení, mají čistou reálnou hodnotu totožnou s jejich nominální hodnotou.

Čistá reálná hodnota finančních aktiv nebo finančních závazků vzniklých z dohod o úrokovém swapu byla stanovena jako účetní hodnota, která představuje částku aktuálně pohledávanou nebo dlužnou k datu vykázání, a současná hodnota těch odhadovaných budoucích peněžních toků, které nebyly uznány jako aktivum nebo závazek.

U smluv měnových forwardů platí, že čistá reálná hodnota odpovídá výši nerealizovaného zisku nebo ztráty k datu vykázání vypočtené na základě aktuálních forwardových sazeb pro smlouvy s obdobnými profily splatnosti.

Účetní jednotka má potenciální finanční závazky, které mohou vzniknout z určitých podmíněných událostí. V souvislosti s jakoukoli takovou podmíněnou událostí nejsou očekávány významné ztráty. Níže zveřejněná čistá reálná hodnota je odhadem Ministerstva financí a představuje částky, které by pro účetní jednotku byly splatné jako protihodnota při převzetí takových podmíněných položek jinou stranou.

Účetní hodnoty a čisté reálné hodnoty finančních aktiv a finančních závazků k datu vykázání:

FINANČNÍ NÁSTROJE: ZVEŘEJNĚNÍ A PREZENTACE

	20X2		20X1	
	Účetní hodnota tis. USD	Čistá reálná hodnota tis. USD	Účetní hodnota tis. USD	Čistá reálná hodnota tis. USD
Rozvahové finanční nástroje				
Finanční aktiva				
Peníze	250	250	200	200
Depozita	3 952	3 952	2 881	2 881
Obchodní dlužníci	5 374	5 374	3 935	3 935
Směnky	440	437	140	140
Půjčky ředitelům	147	121	136	107
Ostatní dlužníci	424	425	124	124
Úvěry spřízněným stranám	800	800	200	200
Podíly v jiných spřízněných stranách	200	227	200	227
Podíly v jiných korporacích	100	100	200	190
Bezkupónové dluhopisy	60	58	–	–
	11 747	11 744	8 016	8 004
Neobchodovaná finanční aktiva				
Obchodované investice				
Podíly ve společnostech mimo veřejný sektor	1 100	900	100	60
Dluhopisy	200	215	–	–
	13 047	12 859	8 116	8 064
Finanční závazky				
Obchodní věřitelé	2 405	2 405	1 762	1 762
Ostatní věřitelé	740	740	650	650
Bankovní přečerpání	2 350	2 350	2 250	2 250
Bankovní úvěry	530	537	900	898
Dlužné směnky	250	241	130	130
Převoditelné směnky	1 800	1 760	–	–
Vyplacitelné přednostní akcie	1 000	875	1 000	860
Ostatní úvěry	430	433	150	150
Závazky z pronájmu	575	570	650	643
Neobchodované účetní závazky	10 080	9 911	7 492	7 343
Podrozvahové finanční nástroje	2 000	2 072	3 000	3 018
Finanční aktiva	12 080	11 983	10 492	10 361

Pojištění přijaté	– ⁽ⁱ⁾	200	– ⁽ⁱ⁾	40
Smlouvy o měnovém forwardu	61 ⁽ⁱⁱ⁾	61	26	26
Úrokové swapy	2 ⁽ⁱⁱ⁾	13	1	2
	63	274	27	68
Finanční závazky				
Kupní opce	–	–	–	–
Dluhopisy (defeased)	–	1 000	–	–
Smlouvy o měnovém forwardu	607 ⁽ⁱⁱ⁾	402	304	231
Podmíněné položky	–	25	–	30
	607	1 427	304	261

(i) Obsaženo v účetní hodnotě výše uvedených obchodovaných investic.

(ii) Účetní hodnoty jsou nerealizované přínosy nebo újmy, které byly zahrnuty do výše vykázaných rozvahových finančních aktiv a závazků.

Vedle těch tříd aktiv a závazků uváděných jako „obchodované“ nebyla žádná z tříd finančních aktiv a závazků nebyla obchodovatelná na organizovaném trhu ve standardizované podobě.

Přestože určitá finanční aktiva jsou vedena v částce vyšší než čistá reálná hodnota, Správní rada nenechala těmto aktivům snížit hodnotu, protože zamýšlí ponechat si je až do data splatnosti.

Čistá reálná hodnota je vyjádřena bez nákladů, které by vznikly při realizaci aktiva, ale s náklady, ke kterým by došlo při vypořádání závazku.

Srovnání s IAS 32

IPSAS 15, „Finanční nástroje: zveřejnění a prezentace“ primárně čerpá z IAS 32 (novelizovaného v roce 1998) „Finanční nástroje: zveřejňování a prezentace“. Hlavní rozdíly mezi IPSAS 15 a IAS 32 jsou následující:

- IAS 32 byl pozměněn v říjnu 2000 proto, aby se vyloučily požadavky na zveřejnění, které se staly nadbytečnými v důsledku přijetí Mezinárodního účetního standardu (IAS) 39 „Finanční nástroje: účtování a oceňování“. Doposud není žádný IPSAS, který by se týkal problematiky uznání a oceňování finančních nástrojů. V důsledku toho byly v IPSAS 15 ponechány oddíly Hedging očekávaných budoucích transakcí a Další zveřejnění.
- Ve srovnání s IAS 32 byly do IPSAS 15 přidány komentáře, které objasňují použitelnost těchto standardů pro účetnictví účetních jednotek veřejného sektoru.
- IPSAS 15 užívá v některých případech terminologii odlišnou od IAS 32. Nejvýznamnějším příkladem použití termínů účetní jednotka, výnos (revenue), Výkaz o finanční výkonnosti (statement of financial performance), Výkaz o finanční situaci (statement of financial position) (kromě odkazů na rozvahu (on-) a podrozvahu (off-balance sheet) a čistá aktiva/vlastní kapitál (kromě odkazů na nástroje vlastního kapitálu) v IPSAS 15. Ekvivalentní termíny v IAS 32 jsou podnik, výnos (income), výsledovka (income statement), rozvaha (balance sheet) a vlastní kapitál.
- IPSAS 15 zahrnuje definici pojistné smlouvy. V IAS 32 je pojistná smlouva pouze vysvětlena v komentáři.
- IPSAS 15 obsahuje implementační příručku, která má napomoci sestavovatelům účetních závěrek (Dodatek 1). IAS 32 takové vodítko neobsahuje.
- IPSAS 15 obsahuje ilustraci zveřejnění požadovaných tímto standardem (Dodatek 3). K IAS 32 není připojen žádný příklad na požadovaná zveřejnění.